

Kooste sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksista

Lotta Söderholm

2020 Laurea

Laurea-ammattikorkeakoulu

Kooste sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksista

Lotta Söderholm

Sosionomi

Opinnäytetyö

Marraskuu, 2020

Lotta Söderholm

Kooste sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksistaVuosi 2020 Sivumäärä 42

Sosiaalipedagoginen koiratoiminta on eläinavusteista työskentelyä, jossa ohjaajan työparina asiakaskohtaamisissa toimii tehtävään soveltuva ja koulutettu koira. Toiminta tähtää sosiaalipedagogisen viitekehyksen mukaisesti asiakkaan kasvun tukemiseen ja hyvinvoinnin lisäämiseen. Toiminnan keskiössä ovat koiran kanssa tehtävät harjoitukset. Tämä opinnäytetyö tehtiin yhteistyössä Suomen Hoivakoiran ja Sosped Keskuksen kanssa.

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli toteuttaa kooste koira-avusteisista harjoituksista sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajille. Koosteen tarkoituksena oli tiivistää helposti lähestyttävästi yksiin kansiin mahdollisimman monia sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksia, ja tarjota ne tasavertaisesti Sosped Koira -koulutuksen käyneiden ohjaajien käyttöön. Koosteen tarkoitus on toimia ohjaajan työvälineenä sosiaalipedagogisen koiratoiminnan toteutuksien suunnittelussa tuomalla ohjaajien tietoisuuteen uusia harjoituksia, muistuttamalla vanhoista jo unohtuneista harjoituksista sekä toimimalla inspiraationa oman työn kehittämisessä. Harjoitukset koosteeseen kerättiin Sosped Koira -koulutuksesta valmistuneiden ohjaajien lopputöistä. Opinnäytetyölle oli selkeä tarve, sillä vastaavaa koostetta ei ole tehty aiemmin.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa Sosped Koira -ohjaajia, -kouluttajia ja Suomen Hoivakoiraa hyödyttävä helppokäyttöinen ja aidosti hyödyttävä materiaali. Laajempina tavoitteena tälle opinnäytetyölle on koira-avusteisten menetelmien tunnettavuuden lisääminen, sekä sosiaalipedagogisen koiratoiminnan käyttömahdollisuuksien vahvistaminen.

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä, ja sen metodina käytettiin tutkimuksellista kehittämistoimintaa. Opinnäytetyössä on hyödynnetty sisällönanalyysejä ja sen rakenteita. Opinnäytetyöprosessi eteni lineaarisen toimintatutkimuksellisen mallin mukaisesti.

Opinnäytetyön tavoitteessa onnistuttiin hyvin. Valmis kooste sisältää 91 erilaista sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoitusta, ja se on 24 sivua pitkä. Onnistumista mitattiin kohderyhmältä kerätyllä sähköisellä palautteella, yhteistyökumppanin palautteella sekä opinnäytetyön tekijän itsearviointilla.

Lotta Söderholm

Compilation of Social Pedagogical Dog Activity exercises

Year	2020	Pages	42
------	------	-------	----

Social Pedagogical Dog Activity is animal-assisted interaction in which the counselor's work partner in a client encounter is a dog. The dog is trained and qualified for the interaction. Social Pedagogical Dog Activity aims to support the client's growth and increase well-being from the theoretical perspective of social pedagogy. Exercises with the dog play an essential role in activities. The thesis was executed in collaboration with Caring Canine and Sosped Center.

The goal of the Bachelor's thesis was to create a compilation of dog-assisted exercises for the Social Pedagogical Dog Activity counselors. The purpose of the compilation was to collect as many exercises as possible into one database and enable easy access for all counselors who have completed the Sosped Dog degree. The compilation will serve as a counselor's tool when planning Social Pedagogical Dog Activity. It will bring new exercises to the counselor's attention, remind them of the old ones and act as an inspiration for developing their own practices. Similar compilation has not been made before and there was a recognized need for the thesis.

The aim of the thesis was to create available and functional database that benefits Sosped Dog counselors, trainers and the Caring Canine. The broader goal was to increase the awareness of dog-assisted methods, as well as to broaden the possibilities of using Social Pedagogical Dog Activity.

The thesis was implemented as a functional thesis, and an investigative development work was utilized as its method. Content analysis was also used as a study method. The thesis process was conducted according to a linear action research model.

The purpose of the thesis was achieved well. The finished compilation contains 91 different Social Pedagogical Dog Activity exercises and consists of 24 pages. The success of the study was measured by collecting electronic feedback from the targeted group and from Suomen Hoivakoira. Self-evaluation was also carried out during the process.

Keywords: Social Pedagogical Dog Activity, social pedagogy, animal-assisted interaction

Sisällys

1	Johdanto	7
2	Opinnäytetyön lähtökohdat.....	8
2.1	Sosped Koira	8
2.2	Tarkoitus ja tavoitteet.....	9
3	Tietoperusta.....	9
3.1	Green Care	9
3.2	Eläinavusteinen työskentely	10
3.3	Sosiaalipedagoginen koiratoiminta.....	11
3.3.1	Sosiaalipedagogiikka.....	11
3.3.2	Sosiaalipedagoginen koiratoiminta.....	13
4	Kehittämisprojekti	14
4.1	Toiminnallinen opinnäytetyö.....	14
4.2	Tutkimuksellinen kehittämistoiminta	14
4.3	Projektin suunnittelu.....	16
4.4	SWOT-analyysi	17
4.5	Projektin toteutus	19
4.5.1	Aineiston käsittely	20
4.5.2	Tekstin työstö.....	22
4.5.3	Koosteen ulkoasu.....	23
5	Pohdinta.....	25
5.1	Luotettavuus.....	25
5.2	Eettisyys	26
5.3	Projektin arviointi	27
5.4	Oma arviointi	30
5.5	Jatkokehitysehdotukset.....	32
	Lähteet	33
	Kuviot	36
	Liitteet.....	37

1 Johdanto

Sosiaalipedagoginen koiratoiminta on eläinavusteista toimintaa, jota toteutetaan muun muassa sosiaali- ja kasvatustieteiden ympäristöissä. Sosiaalipedagogisessa koiratoiminnassa asiakastyöskentelylle asetettuihin tavoitteisiin suunnataan toimintaan koulutetun koiran avulla, ja tavoitteet asetetaan sosiaalipedagogisen viitekehyksen mukaisesti. Yleisiä tavoitteita toiminnalle ovat esimerkiksi ihmisen itsetuntemuksen lisääminen, vuorovaikutustaitojen tukeminen ja toimijuuden vahvistaminen. (Sosped Koira 2020.) Sosiaalipedagogisen koiratoiminnan yläkäsitteinä voidaan pitää eläinavusteista toimintaa ja Green Carea. Näiden yläkäsitteiden linkittyminen sosiaalipedagogiseen koiratoimintaan perustellaan tulevissa luvuissa.

Sosiaalipedagoginen koiratoiminta on Suomessa vielä uusi eläinavusteisen sosiaalityön muoto. Vuoden 2020 loppuun mennessä Sosped Koira -koulutuksia oli järjestetty yhteensä seitsemän. (Prepula 2020a.) Toimintamuodon tuoreuden vuoksi siitä ei ollut vielä tätä opinnäytetyötä tehdessä julkaistu luotettavia tutkimuksia tai laajoja julkaisuja. Sosped Koira -koulutuksella on omat verkkosivut, minkä lisäksi Suomen Hoivakoira -yrityksen kotisivuilla on oma osionsa sosiaalipedagogisesta koiratoiminnasta. Lisäksi vuoden 2020 lokakuuhun mennessä Theseuksessa oli julkaistu kaksi opinnäytetyötä sosiaalipedagogisesta koiratoiminnasta (Ks. Heikkinen 2018; Rasi & Ek 2013), joista Heikkisen opinnäytetyöhön sisältyi materiaali- ja menetelmäpaketti viidestä koiravusteisesta toimintakerrasta (Heikkinen 2018, tiivistelmä).

Opinnäytetyön aihe valikoitui opinnäytetyön tekijän oman kiinnostuksen pohjalta. Sosped Keskus yhteistyössä Suomen Hoivakoiran kanssa järjestää Sosped Koira -täydennyskoulutusta, joka on yksi Suomen tämän hetken tunnetuimmista väylistä opiskella koiravusteisten menetelmien käyttöä sosiaalialalla (Halkio 2019). Yhteistyökumppanuus tekijän ja Suomen Hoivakoiran sekä Sosped Keskuksen kanssa lähti käyntiin tekijän yhteydenotosta. Aihe valikoitui nopeasti, kun keskusteluyhteys työelämäkumppanien kanssa avautui. Harjoituskooste oli jo pidemmän aikaa ollut sekä Sosped Koira -vastaavakouluttajan, että ohjaajien toiveissa (Prepula 2020a). Koosteelle oli olemassa selkeä tarve, sillä vastaavaa koostetta ei ollut tehty aiemmin, mikä tarkoitti sitä, että harjoitukset kulkivat Sosped Koira -ohjaajille käytännössä vain ohjaajakoulutuksen kautta tai suullisesti ohjaajalta toiselle. Tämän lisäksi opinnäytetyön tekijä koki, että sosiaalipedagogisen koiratoiminnan tunnettavuutta sosiaali- ja kasvatustieteiden ammattilaisten keskuudessa olisi hyvä lisätä opinnäytetyöraportin avulla.

Kooste sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksista toteutettiin tutkimuksellisenä kehittämistoimintana, lineaarisen toimintatutkimusmallin mukaisesti. Opinnäytetyötä

tehdessä hyödynnettiin sisällönanalyysia ja sen rakenteita. Koosteen tekemisessä tutkittavana aineistona käytettiin kaikkien kevääseen 2020 mennessä valmistuneiden sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajien opintojensa aikana kirjoittamia lopputyöraportteja, joista harjoitukset poimittiin koostetta varten. Yhteensä tutkittavia lopputöitä oli noin seitsemänkymmentä kappaletta.

Tämän opinnäytetyöraportin tietoperustassa avataan sosiaalipedagogiseen koiratoimintaan liittyvät keskeiset käsitteet, joita ovat Green Care, eläinavusteinen työskentely, sekä sosiaalipedagogiikka. Lisäksi avataan hieman toiminnallisen opinnäytetyön ja tutkimuksellisen kehittämistoiminnan käsitteitä. Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa mahdollista yhteistyökumppania hyödyttävä tuotos (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9), ja tämän opinnäytetyön tuotoksena syntyi Kooste sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksista - niminen kirjallinen kooste. Tämä opinnäytetyöraportti kuvaa kyseisen koosteen lähtökohtia, suunnittelua ja toteutusta, sekä sen arviointia. Varsinainen kooste itsessään on Sosped Koiran omaisuutta ja sisältää salassa pidettävää tietoa, eikä sitä näin ollen julkaista tämän raportin liitteenä.

Tämän opinnäytetyön viitekehys nojaa sosiaalipedagogisen koiratoiminnan, sosiaalipedagogiikan ja eläinavusteisen työskentelyn käsitteisiin.

2 Opinnäytetyön lähtökohdat

2.1 Sosped Koira

Tämä opinnäytetyö toteutettiin yhteistyössä Sosped Keskuksen ja Suomen Hoivakoiran kanssa. Sosped Keskus on Sosped-säätiön omistuksessa oleva organisaatio, joka tarjoaa koulutusta sosiaalipedagogisessa viitekehyksessä (Sosped Keskus 2020). Sosped Koira -täydennyskoulutus on Suomen Hoivakoiran koulutuskonsepti, jota toteutetaan Sosped Keskuksen puitteissa. Suomen Hoivakoiran yrittäjä toimii myös vastuukouluttajana Sosped Koirassa.

Sosped Keskus ja Suomen Hoivakoira ovat Suomessa ainoa taho, joka järjestää sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajakoulutusta. Koulutus on kahdenkymmenenviiden opintopisteen laajuinen täydennyskoulutus (Sosped Koira 2020). Ensimmäinen koulutus on järjestetty vuonna 2013 Helsingissä, ja vuoden 2020 alussa valmistuneita ohjaajia oli hieman alle seitsemänkymmentä (Halkio 2019). Koulutus toteutetaan prosessikoulutuksena, jossa painopisteinä ovat voimavarakeskeisyys ja kokemuksellinen oppiminen. Koulutus toteutetaan monimuotoisesti niin, että siihen sisältyy lähiopetusjaksoja, välitehtäviä ja mentorin tukemana toteutettu opiskelijan ja koiran ryhmänohjaus opiskelijan valitsemalle kohderyhmälle. (Sosped Koira 2020.) Sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksista ei ole aiemmin tehty yhtenäistä julkaisua.

2.2 Tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyön tarkoituksena oli suunnitella, toteuttaa ja arvioida kirjallinen kooste koira-avusteisista harjoituksista sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajille.

Tavoitteena oli vahvistaa sosiaalipedagogisen koiratoiminnan käyttömahdollisuuksia asiakastyössä. Sosped Koiran ja koira-avusteisen sosiaalityön tunnettavuuden lisääminen Suomessa oli toinen tärkeä tavoite tälle opinnäytetyölle. Käytännönläheisenä tavoitteena oli tuottaa Suomen Hoivakoiraa ja Sosped Koira -ohjaajia aidosti hyödyttävä kooste, jonka käyttö olisi vaivatonta ja selkeää. Samalla opinnäytetyön tekijän henkilökohtaisena tavoitteena oli tutustua lähemmin Sosped Koira -toimintaan ja sosiaalipedagogiikkaan.

3 Tietoperusta

3.1 Green Care

Green Care on luontolähtöistä hyvinvointia tukevaa toimintaa, johon sisältyy luonto-, eläin- ja puutarha-avusteisia palveluita. Sen peruspilareita ovat luonnon elvyttävyys, toiminnallisuus ja yhteisöllisyys. Green Care on ammatillista, tavoitteellisesti toteutettua toimintaa. Käsitteensä Green Care on esitelty Suomessa vuonna 2006, ja kiinnostus sitä kohtaan on vuosien myötä kasvanut. (Vehmasto (toim.) 2014, 5.)

Luonto on ollut ja on edelleen tärkeä osa suomalaisten hyvinvointia. Tietoisesti tai tiedostamattaan moni hakeutuu voimaantumaa ja virkistymään luonnon keskelle. Kaupungistuminen ja elämäntapojen teknologisoituminen eivät ole vähentäneet luonnon merkitystä suomalaisille. Green Care on käsitteenä kohtalaisen uusi, mutta luontolähtöisellä hyvinvointitoiminnalla on pitkät perinteet Suomessa. (Soini & Vehmasto 2014, 8.)

Green Care -toiminta on kehittynyt Suomessa nopeasti. Tätä kehitystä voidaan selittää sillä, että toiminnalle on ollut jo ennestään kysyntää, mutta myös tarjoajia. Green Carea voidaan pitää luontolähtöisten toimintojen kattokäsitteenä, ja sen avulla luontolähtöisiä toimintoja on saatu nostettua enemmän esille esimerkiksi mediassa ja yrittäjien keskuudessa. Yhteisen kattokäsitteen avulla on voitu luoda alan toimijoiden välisiä verkostoja, ja sitä kautta toimintaa on voitu kehittää moniammatillisessa yhteistyössä eteenpäin. (Soini & Vehmasto 2014, 8.)

Kuvio 1: Green Care -menetelmät (Soini 2014, 25).

Green Care toiminta voidaan jakaa useampaan eri alakategoriaan: eläinavusteisuuteen, luontoavusteisuuteen ja puutarha-avusteisuuteen (Kuvio 1). Näiden lisäksi joissain tilanteissa puhutaan myös maatalo-avusteisuudesta. Eläinavusteisuus sisältää erikseen eläinavusteisen terapian, joka on terapeutin toteuttamaa kuntoutusta yhdessä avustavan eläimen kanssa. Eläinavusteinen kasvatus on kasvatustalon ammattilaisen toteuttamaa toimintaa, jossa pyritään edistämään asiakkaan tiedollisia valmiuksia. Eläinavusteinen toiminta on terapiaa vapaamuotoisempaa, kuitenkin tavoitteellista toimintaa. Siihen sisältyy laaja kirjo erilaisia eläinavusteisia toimintoja sosiaalipedagogisista eläintoiminnoista vapaaehtoistoimintana järjestettävään kaverikoira-toimintaan. (Soini 2014, 25.)

3.2 Eläinavusteinen työskentely

Eläimen käyttäminen apuvälineenä ihmisen hyvinvoinnin lisäämisessä ei ole uusi keksintö. Esimerkiksi Florence Nightingale kirjoitti Sairaanhoidon kirjassaan jo 1800-luvun loppupuolella, että hänen kokemuksensa mukaan pienet lemmikkieläimet auttavat vähentämään psykiatrisissa hoitolaitoksissa asuvien potilaiden ahdistusta. Sigmund Freud käytti koiraansa psykoterapiaistunnoissaan 1930-luvulla, ja huomasi koiran läsnäolon muun muassa helpottavan terapeutin ja asiakkaan välistä kommunikaatiota. (Ernst 2014.)

Eläimen ja ihmisen välinen vuorovaikutussuhde vaikuttaa positiivisesti molempiin vuorovaikutussuhteen osapuoliin. Vuorovaikutuksen on tutkittu laskevan stressiin liittyviä tekijöitä, kuten kortisolien määrää veressä, verenpainetta ja sydämen sykettä. Eläimen ja ihmisen välinen vuorovaikutussuhde vaikuttaa positiivisesti ihmisen mielialaan,

käyttäytymiseen ja kykyyn kommunikoida, minkä lisäksi se vähentää pelkoa ja ahdistusta. Edellä mainittuja vaikutuksia on tutkittu useissa eri tutkimuksissa, ja tulokset ovat olleet tasaisia riippumatta tutkittavien ihmisten taustoista. Vähemmän tutkittuja eläimen ja ihmisen välisen vuorovaikutuksen positiivisia vaikutuksia ovat esimerkiksi immuunijärjestelmän toiminnan paraneminen, kivun hallinta, luottamuksen kasvu toisia ihmisiä kohtaan, aggression väheneminen sekä empatian lisääntyminen. (Beez, Uvnäs-Moberg, Julius & Kotrschal 2012.)

Eläinavusteinen asiakastyö on tavoitteellinen prosessi, johon kuuluu työhön soveltuva ja koulutettu eläin. Eläimiä käytetään terapian lisäksi sosiaalialan erilaisissa töissä, kouluissa, ikäihmisten palveluissa ja muissa instansseissa. Ulkomailla esimerkiksi koiran rauhoittavaa vaikutusta on hyödynnetty myös esimerkiksi hammaslääkärin vastaanotolla ja oikeussalissa. (Crawford & Pomerinke 2003, 163-166.)

Terminologia eläinavusteisen työskentelyn parissa on vielä hajanaista. Englannin kielellä yläkäsitteenä on eläinavusteinen työskentely (Animal-assisted interaction, AAI), ja se pitää sisällään eläinavusteisen terapian (Animal-assisted therapy, AAT), opetuksen/pedagogiikan (Animal-assisted education/pedagogy, AAE/AAP) ja sosiaalityön (Animal-assisted social work, AASW), jotka ovat ammattilaisen tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti toteuttamia työskentelymuotoja. Näiden lisäksi eläinavusteiseen työskentelyyn sisältyy vapaamuotoinen eläinavusteinen toiminta (Animal-assisted activity, AAA), joka voi olla esimerkiksi vapaaehtoistyönä toteutettuja yksittäisiä vierailuja hoitokoteihin. Suomessa terminologia ei ole vielä vakiintunutta. Koira-avusteisen työskentelyn terminologiaan vaikuttaa Suomessa suuresti se, että toiminta on organisoitunut muutamien isojen yhdistysten alle. (Kahilaniemi 2016, 21-22.)

Tämän opinnäytetyön tekohetkellä koira-avusteisen sosiaalityön ohjaajaksi Suomessa kouluttavat esimerkiksi Sosped Koira sekä Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry. Vapaamuotoisempaan koira-avusteiseen toimintaan voi kouluttautua esimerkiksi Suomen Kennelliitto ry:n Kaveri- tai lukukoiratoiminnassa.

3.3 Sosiaalipedagoginen koiratoiminta

3.3.1 Sosiaalipedagogiikka

Sosiaalipedagogiikka on sanana edelleen useille vieras, ja kokonaisuuden hahmottaminen saatetaan mieltää hankalaksi. Sosiaalipedagogiikasta on tehty useita erilaisia määritelmiä, eikä sen painopisteistä ole olemassa vain yhtä, yksiselitteistä yhteisesti jaettua näkemystä. Tieteenalana se on syntynyt Saksassa 1800-luvulla. Näihin aikoihin sosiaalipedagogiikka oli hyvin käytännönläheistä, ja sen levitessä muihin maihin käytännöt muokkautuivat keskenään erilaisiksi. Tieteenala on säilynyt 2000-luvulle asti eriytyneenä sen pienuuden ja usean

kielialueen myötä: alan keskeisiä julkaisuja ei olla juuri käännetty alkuperäiskielestä muille kielille. (Nivala & Rynnänen 2019, 14, 21-22.)

Yksi sosiaalipedagogiikan määrittelyistä jakaa sen kolmijakoiseksi toimintajärjestelmäksi, jossa yhdistyy tieteenala, käytännön työala sekä koulutusala. Tieteenalana sosiaalipedagogiikka keskittyy kasvatuksen näkökulmiin yhteiskunnassa, ja se on läheisissä tekemisissä kasvatustieteiden ja yhteiskuntatieteiden kanssa. Käytännön työalassa sama kasvatuksellinen tausta-ajatus jatkuu, ja työssä painotetaan sosiaalisen kasvun näkökulmaa, sekä kasvatukseen liittyviä kysymyksiä sosiaalisen työn näkökulmasta. Suomessa ei ole sosiaalipedagogin ammattinimikettä, vaan koulutusala tarjoaa aineksia sosiaalipedagogisen työotteen käyttöön keskenään hyvin erilaisissa työtehtävissä sosiaali-, terveys- ja kasvatusaloilla. (Nivala & Rynnänen 2019, 14-15.)

Toisaalta sosiaalipedagogiikkaa voidaan kuvata myös ajatusmalliksi, jolla on vahvat juuret sekä filosofiassa että etiikassa. Buchkremer (1982) kiteytti sosiaalipedagogiikan kultaisen säännön seuraavasti: ”Kaikki, minkä tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille.” (Kurki 2002, 33, 36.)

Sosiaalipedagogiikassa nimensä mukaisesti tarkastellaan samanaikaisesti sekä ilmiöiden sosiaalisia, että kasvuun ja kasvatukseen liittyviä puolia. Sosiaalipedagogisessa viitekehyksessä sosiaalisen määritelmä jakautuu useaan eri tasoon: vuorovaikutukseen ja yhteisöllisyyteen, yhteiskunnallisuuteen, sekä yhteiskunnalliseen huono-osaisuuteen, siihen liittyviin ongelmiin ja niihin puuttumiseen. Näiden tasojen pohjalta sosiaalipedagoginen työ on vuorovaikutuksen ja yhteisöllisyyden tarkastelua ja tukemista, sekä yhteiskunnan ja ihmisen välisen suhteen vahvistamista ja huono-osaisuuden ehkäisemistä ja lievittämistä. Pedagogiikka tarkoittaa oppia kasvatuksesta, ja siinä sitoudutaan paitsi tarkastelemaan kasvatusta, myös pyrkimään asettamaan kasvatukselle tiettyihin arvoihin perustuvat tavoitteet. Kasvatuksen sijasta sosiaalipedagogiikassa käytetään myös termejä kasvun tukeminen ja kasvamaan saattaminen, sillä niihin ei liity samankaltaista hierarkkista kaikua, mikä kasvatukseen terminä voidaan liittää. Sosiaalipedagogiikan keskeisiä arvoja ovat tasa-arvoisuus, oikeudenmukaisuus ja ihmisarvo. (Nivala & Rynnänen 2019, 16-17.)

Sosiaalipedagogiikka on käytännöllistä ja soveltavaa, eikä käytäntöä ja teoriaa ole mahdollista erottaa täysin toisistaan. Sosiaalipedagogiikan teoriaa voidaan pitää ajattelun välineenä, jonka auttaa ohjaamaan toimintaa. (Kurki 2002, 33). Teorian ja käytännön tiivis yhteenliittymä johtuu sosiaalipedagogiikan toimintatieteellisyydestä. Toimintatieteen kaksijakoinen tarkoitus on pyrkiä ymmärtämään maailmaa, mutta samalla myös muuttamaan sitä uusien toimintatapojen avulla. (Nivala & Rynnänen 2019, 20.)

Yhteiskunnallisesti sosiaalipedagogiikka pyrkii ehkäisemään ja lievittämään sosiaalisia ongelmia, sekä tukemaan vähäosaisia. Tieteenalana se etsii pedagogisesta näkökulmasta

vastauksia esimerkiksi köyhyyden ja yhteiskunnallisesti ongelmallisen käyttäytymisen ratkaisemiseksi. Sosiaalipedagogiikan tarkoituksena on edistää ihmisten ja yhteiskunnan hyvinvointia, vähentää kärsimystä ja sosiaalisia ongelmia yhteiskunnan sisältä päin yksilöllisesti ihmisiin vaikuttamalla. (Hämäläinen 1999, 24.)

Sosiaalipedagogisen toiminnan tavoitteeksi voidaan määritellä se, että jokaisella ihmisellä olisi mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa oman elämänsä kulkuun (Kurki 2002, 119). Toisena määritelmänä voidaan pitää sitä, että sosiaalipedagogiikan tavoitteena on edistää kasvatuksen avulla yksilöiden hyvää yhteiselämää sekä sosiaalista ja inhimillistä hyvinvointia (Nivala & Ryyänen 2019, 17). Sosiaalipedagogiikan yksi pääperiaatteista on vahvistaa ihmisten kasvua kansalaisiksi. Kansalaisuuteen kasvua tuetaan esimerkiksi sosiokulttuurisella innostamisella. Innostamisessa on aina mukana sosiaalipedagogiikan kolme ulottuvuutta: pedagoginen, sosiaalinen ja kulttuurinen. Pedagogisella ulottuvuudella tavoitellaan persoonan, kriittisen ajattelun, vastuunottokyvyn, ja motivaation kehittämistä, sekä asenteiden muutosta ja herkistymistä. Sosiaalinen ulottuvuus painottuu ryhmään ja yhteisöön, ja kulttuurisessa ulottuvuudessa tavoitellaan ihmisen luovuuden ja ilmaisukyvyn kehittymistä. (Kurki 2002, 119.)

Sosiaalipedagogiikka pohjautuu ajatukselle siitä, että jokainen ihminen on ainutkertainen ja arvokas omana itsenään, mutta kasvaa kokonaiseksi vain dialogisessa suhteessa muihin ihmisiin. Tätä persoonan kasvua pyritään tukemaan sosiaalipedagogiikan keinoin, esimerkiksi tukemalla ihmistä kokemusten vastaanottamisessa ja niiden reflektoinnissa, jotta hän kehittyä ottamaan vastuuta niin omista kuin yhteisönsäkin asioista. Tähän kasvuun tuetaan pedagogisen suhteen avulla. (Kurki 2002, 159.) Toisaalta jokainen ihminen nähdään myös toimijana, jolla on ideaalitalanteessa tahto, kyky ja mahdollisuus valita, miten hän toimii (Nivala & Ryyänen 2019, 95).

3.3.2 Sosiaalipedagoginen koiratoiminta

Sosiaalipedagoginen koiratoiminta on sosiaalipedagogisessa viitekehyksessä toteutettavaa tavoitteellista toimintaa. Se on usein ryhmämuotoista toimintaa, jota käytetään monenlaisten asiakasryhmien parissa esimerkiksi varhaiskasvatuksessa, kouluissa, nuorisopalveluissa, lastensuojelussa, mielenterveys- ja päihdetyössä sekä hoivakodeissa. Sosiaalipedagogisen koiratoiminnan tavoitteena on lisätä asiakkaan itsetuntemusta, parantaa vuorovaikutustaitoja sekä vahvistaa yksilön toimijuutta. Tavoitteisiin pääsemisessä avuksi käytetään toimintaan sopivaa ja koulutettua koiraa. (Sosped Koira 2020.)

Koiran merkitys ryhmälle ja yksilölle on suuri, ja sen kautta on mahdollista oppia itsestään. Koira tuottaa iloa, kohottaa ryhmähenkeä ja toimii peilinä asiakkaan tunteille, auttaen näin henkilökohtaisessa kasvussa. Koira auttaa rauhoittumaan ja kasvattaa itsehillintää, ja sen kautta on mahdollista harjoitella tunteensiirtoa; kun asiakas rauhoittuu, koira rauhoittuu.

Koira opettaa suhtautumaan muihin empaattisesti ja kantamaan vastuuta itsestään ja muista. Sen kanssa on mahdollista kokea onnistumisia ja nähdä, että omalla toiminnalla on merkitystä myös muille. Koira on vuorovaikutussuhteessa aktiivisesti läsnä. (Vornanen-Mitrunen 2020.)

Sosiaalipedagogisesta näkökulmasta toiminta muistuttaa tietyiltä osin sosiaalipedagogista hevostoimintaa. Kohtaaminen, yhteisöllisyys, toiminnallisuus ja elämyksellisyys ovat sosiaalipedagogisen hevostoiminnan ominaispiirteitä (Nivala & Ryyänen 2019, 212), ja samat piirteet näkyvät myös sosiaalipedagogisessa koiratoiminnassa niiden yhteisen viitekehyksen ansiosta.

4 Kehittämisprojekti

4.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö on tutkimuksellisen opinnäytetyön rinnalla vaihtoehtoinen tapa toteuttaa ammattikorkeakoulutasoinen opinnäytetyö. Toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on tuottaa jokin ammattikenttää hyödyttävä tuotos, joko kirjallinen tuote kuten opas, tai esimerkiksi tapahtuma, pilottiryhmä tai näyttely, riippuen siitä mikä koulutusala eniten hyödyttää. Vaikka toiminnallinen opinnäytetyö voi olla esimerkiksi tapahtuman järjestäminen, ammattikorkeakoulutasoisena sen tulee yhdistää käytännön toteutukseen tutkimuksellinen raportointi. Toiminnallinen opinnäytetyö sisältää siis opinnäytetyön raportoinnin lisäksi produktin, eli tuotoksen. Käytäntöä ja teoriaa yhdistävänä kehittämistyönä se on opiskelijalle hyvä ammatillisen kasvun väline. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 9, 65.)

Toiminnallisessa opinnäytetyössä varsinaisen tuotteen lisäksi keskeisessä osassa on prosessista kirjoitettu opinnäytetyöraportti. Raporttiin kuvataan prosessin eri vaiheet suunnittelusta toteutukseen ja arviointiin, ja sen tarkoituksena on mahdollistaa tuotoksen uusiminen ja jatkokehittäminen. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 12-13.)

Kooste sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksista toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä. Tämä opinnäytetyöraportti tekee prosessin läpinäkyväksi lukijalle, ja toivottavasti on avuksi jatkossa muiden vastaavien koosteiden tekemisessä.

4.2 Tutkimuksellinen kehittämistoiminta

Toiminnallista opinnäytetyötä voidaan pitää tutkimuksellisena kehittämistyönä, jos tavoitteena ei ole uuden tiedon luominen, vaan olemassa olevan ongelman ratkaisu (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 19). Tämän opinnäytetyön tarkoituksena ei ollut tuottaa uutta tietoa, vaan analysoida ja työstää jo olemassa olevaa kirjattua kokemustietoa.

Tutkimuksellista kehittämistoimintaa voidaan ajatella tutkimustoiminnan ja kehittämistoiminnan yhteyttä kuvaavana yleiskäsitteenä. Se on käytännönläheistä tutkimuksellista toimintaa, jossa tiedon tuottamisella pyritään vastaamaan käytännön ongelmiin tai kysymyksiin. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta toteutetaan usein kehitettävän asian aidossa toimintaympäristössä. Kehittämistoiminta asettaa raamit tutkimukselle, jolloin tutkimusmenetelmät ja -asetelmat valitaan kehittämistoiminnan puitteissa. Tutkimuksellisen kehittämistoiminnan tavoitteena on saavuttaa konkreettinen muutos, ja samalla tuottaa aiheellista tietoa käsiteltävästä asiasta. (Toikko & Rantanen 2009, 21-23.)

Kehittämisprosessia voidaan kuvata erilaisilla pelkistetyillä malleilla, kuten lineaarisella mallilla ja spiraalimallilla. Linearisessa mallissa prosessi etenee melko suoraviivaisesti vaiheittain: tavoitteen määrittely, suunnittelu, toteutus, sekä päättäminen ja arviointi (Kuvio 2). Vaiheissa voidaan kuitenkin palata tarkentamaan aiemmin tehtyjä vaiheita, esimerkiksi suunnitelmavaiheessa voidaan tarkentaa vielä tavoitetta. Lineaarinen malli on yksinkertainen, erityisesti sellaisiin kehittämissuunnitelmiin sopiva, joiden määritelty ongelma on selkeä, ja kehittämissuunnitelma voidaan ongelman perusteella suunnitella pitkälle. Spiraalimalli sen sijaan etenee jatkuvana syklinä, kehä toisensa jälkeen. Ensimmäinen kehä muodostuu suunnittelusta, toiminnasta, havainnoinnista ja reflektoinnista, jonka jälkeen siirrytään uuteen kehään ja aloitetaan taas suunnittelusta. Näin pystytään toteuttamaan pitkäjänteisiä kehitysprosesseja, joiden keskiössä on jatkuva arviointi ja siitä oppiminen. (Toikko & Rantanen 2009, 64, 66-67.)

Kuvio 2: Lineaarinen kehittämissuunnitelman malli (Toikko & Rantanen 2009, 64).

Tämän opinnäytetyön kehittämissuunnitelmaa voidaan kuvata parhaiten lineaarisella mallilla. Opinnäytetyön tarkoituksena oli alusta asti vastata työelämässä ilmenneeseen puutteeseen, ja koko prosessi voitiin suunnitella kattavasti jo sen alkuvaiheessa. Spiraalimalli on hyvä pitkäjänteiseen kehittämiseen useiden arviointien kautta, ja sellaiseen työstöön tätä opinnäytetyötä tehdessä ei ollut resursseja.

4.3 Projektin suunnittelu

Projektin suunnittelu aloitettiin alkuvuonna 2020, kun opinnäytetyön tekijä otti yhteyttä Suomen Hoivakoira -yrittäjään ja keskusteluyhteys yhteistyökumppanin kanssa avautui. Ensimmäisen keskustelun aikana yhteistyökumppanilta nousi toive harjoituskoosteen tekemisestä, ja aihe lyötiin lukkoon.

Kehittämistyön todellinen arvo tulee esiin sen tulosten mielekkyydestä tai tarpeettomuudesta. Kehittämistyön kohteena tulee olla todellinen ongelma tai tarve, jotta se on järkevää toteuttaa. Tästä syystä kehittämistyötä suunnitellessa tekijän tulee tutustua olemassa olevaan materiaaliin, kuten tutkimuksiin ja kirjallisuuteen, heti prosessin alkuvaiheessa, jotta hän voi varmistaa työlleen olevan tarvetta. Kehittämisen tutkimuksellisuus alkaa jo tässä vaiheessa. (Heikkilä 2010, 61.) Kehittämistyön tarpeellisuuden lisäksi alkuvaiheen perehtyminen auttaa tutustumaan ilmiöön ja käsitteisiin, auttaa luomaan yleiskuvan aiheesta, ja antaa alustavan kuvan siitä, millaisiin käytännön haasteisiin projektia tehdessä on syytä varautua (Hirsjärvi ym. 2009, 109-110). Tietoperustaa opinnäytetyön tekemiselle alettiin kasaamaan maaliskuussa 2020, ja sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohella keskeisiksi käsitteiksi valikoituivat Green Care, eläinavusteinen toiminta sekä sosiaalipedagogiikka. Olemassa olevan materiaalin perusteella opinnäytetyön tekijälle selvisi, ettei sosiaalipedagogisesta koiratoiminnasta ollut vielä julkaistu tutkimuksia tai laajoja julkaisuja. Sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksia ei ole koottu aiemmin yhteiseksi julkaisuksi, mikä vahvisti ajatusta opinnäytetyön tarpeesta.

Tietoa valikoiduista aiheista haettiin erilaisista tiedonhaun tietokannoista, kuten Google Scholar ja Laurea LibGuides. Näiden lisäksi opinnäytetyön tekijä tutustui aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen Laurea - ja Metropolia Ammattikorkeakoulujen kirjastoissa.

Kooste päätettiin toteuttaa koulutettujen sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajien lopputöissään esittelemien koira-avusteisten harjoitusten pohjalta. Tarkoituksena oli luoda uusi tuote, tässä tapauksessa kooste ohjaajien itse dokumentoimista harjoituksista, joiden toimivuuden he ovat testanneet omien asiakasryhmiensä kanssa. Harjoituskooste oli ohjaajien ja työelämäyhteistyökumppanin toivoma parannus ohjaajien asiakastyön monipuolistamiseksi ja helpottamiseksi. Aineisto, eli Sosped Koira -ohjaajien tekemät kirjalliset lopputyöt, oli valmiiksi kerättyä Suomen Hoivakoiralla. Tekijä päätti toteuttaa koosteen sähköisenä tiedostona PDF-muodossa, jotta yhteistyökumppanin olisi helppoa lähettää se ohjaajille. Päätöstä ohjasi myös se, että sähköisen version toteuttaminen ei tarvinnut erillistä budjettia, kun taas painetusta koosteesta olisi tullut yhteistyökumppanille kuluja. Opinnäytetyöprosessin jälkeen työelämäkumppanilla on mahdollisuus painattaa kooste, jos se koetaan tarpeelliseksi.

Silfverbergin (2007, 78-79) mukaan kehittämisprojektille on tärkeää määritellä hyödynsaajat, jotka voidaan jakaa välittömiksi kohderyhmiksi ja lopullisiksi hyödynsaajiksi. Tämän

opinnäytetyön kohdalla hyödynsaajien määrittely auttoi projektin suunnittelussa ja toteutuksessa. Opinnäytetyön välittömänä kohderyhmänä oli yhteistyökumppani Suomen Hoivakoira. Koostetta ei kuitenkaan tehty vain yhteistyökumppanin käyttöön, vaan sen lopullisina hyödynsaajina olivat Sosped Koira -koulutuksen käyneet sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajat. Toisaalta laajemmin ajateltuna lopullisiksi hyödynsaajiksi voidaan katsoa myös ne ihmiset, joita Sosped Koira -ohjaajat ohjaavat.

Opinnäytetyön tekemisestä allekirjoitettiin sopimus tekijän, yhteistyökumppanin ja Laurea Ammattikorkeakoulun välille. Yhteisesti päätettiin, että opinnäytetyön toteutuksessa käytettävää aineistoa käsiteltäisiin vain Sosped Keskuksen tiloissa.

4.4 SWOT-analyysi

SWOT-analyysi on strategisen suunnittelun arviointimenetelmä. Analyysi mahdollistaa sekä ulkoisten että sisäisten tekijöiden tarkastelun, kun kehitetään esimerkiksi organisaation toimintaa. SWOT on lyhenne sanoista strengths (vahvuudet), weaknesses (heikkoudet), opportunities (mahdollisuudet) ja threats (uhat). Analyysi kirjataan nelikenttään, jonka kentät kuvastavat analyysin neljää näkökulmaa. (Viitala & Jylhä 2013, 43-44.) Opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa tekijä toteutti SWOT-analyysin opinnäytetyöhön liittyen, jotta osaisi paremmin vastata projektissa mahdollisesti nouseviin haasteisiin ja toisaalta hyödyntää sen vahvuuksia ja mahdollisuuksia paremmin.

SWOT-analyysin merkittävin hyöty on siitä heräävä keskustelu. Hyödyllistä on, että nelikentän kirjaamisen jälkeen edetään johtopäätöksiin, ja tehdään toimenpidemäärittely.

Toimenpidemäärittelyn tarkoituksena on korostaa ja vahvistaa analyysistä esiin nousseita vahvuuksia, ja luoda strategioita muuttamaan heikkoudet mahdollisuuksiksi. (Viitala & Jylhä 2013, 43-44.) Tämä opinnäytetyö on toteutettu yhden opiskelijan toimesta, joten keskustelu rajautui ohjauksellisiin keskusteluihin Laurea Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöohjaajan ja yhteistyökumppanin kanssa. Opinnäytetyön tekijä toteutti suunnitelmavaiheessa SWOT-analyysin liittyen tekeillä olevaan opinnäytetyöhön ja sen tekijään (Kuvio 3).

	Positiiviset	Negatiiviset
Sisäiset tekijät	<p>Vahvuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • kiinnostus aihetta kohtaan • korkea motivaatio tekemiseen • hyvä kielioppi ja visuaalinen silmä • ymmärrys koiran kanssa toimimisesta 	<p>Heikkoudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • nopea aikataulu • termien käytön hankaluus • itsekriittisyys
Ulkoiset tekijät	<p>Mahdollisuudet</p> <ul style="list-style-type: none"> • yhteistyökumppanin tarve harjoituskoosteelle • sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajien työn suunnittelun helpottaminen 	<p>Uhat</p> <ul style="list-style-type: none"> • vain vähän suomenkielistä tutkimustietoa aiheesta • koronapandemian aiheuttama hankaluus lähdemateriaalin tavoittamiseen

Kuvio 3: SWOT-analyysi opinnäytetyön tekijän näkökulmasta.

Opinnäytetyön tekemisen SWOT-analysissä mainitut vahvuudet liittyvät opinnäytetyön tekijään. Vahvuuksista ensimmäinen ja suurin on kiinnostus käsiteltävää aihetta kohtaan. Koko opinnäytetyöprosessi lähti liikkeelle tekijän mielenkiinnosta koira-avusteista työskentelyä kohtaan, ja yhteistyökumppani sekä opinnäytetyön aihe valikoituivat sen perusteella. Opinnäytetyön tekijällä oli korkea motivaatio tuottaa sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajia aidosti hyödyttävä kooste koira-avusteisista harjoituksista. Tekijä harkitsi itse valmistuttuaan hakevansa Sosped Koira -koulutukseen, joten opinnäytetyö hyödytti myös tekijää itseään. Harjoituksia kirjatessa hyödyksi nähtiin tekijän hyvä kirjallinen ulosanti ja visuaalinen silmä, sillä ne vaikuttavat koosteen helppokäyttöisyyteen. Tekijällä oli valmiiksi hyvä ymmärrys koirien kanssa toimimisesta, joten terminologia koiriin liittyen oli ennestään hallussa, mikä mahdollisti harjoituksissa käytetyn sanaston ymmärtämisen.

Heikkouksina opinnäytetyöprosessissa koettiin koira-avusteisen työskentelyn termien hankala hahmottaminen. Termejä on useita, ja ne ovat hieman päällekkäisiä (esimerkiksi koira-avusteinen toiminta ja koira-avusteinen työskentely), ja aihe on Suomessa vielä niin uusi, etteivät termit ole vakiintuneet puhekieleen. Lisäksi tekijä koki nopean aikataulun heikkoudeksi opinnäytetyön etenemiselle, sillä aikataulu voisi vaikuttaa työn jälkeen. Tekijän liiallinen itsekriittisyys voisi vaikeuttaa opinnäytetyön toteutuksen rajaamista.

Mahdollisuuksista tärkeimmät liittyivät yhteistyökumppaniin ja loppukäyttäjiin. Yhteistyökumppani oli ilmaissut selkeän tarpeensa opinnäytetyölle, ja tarjoaisi esimerkiksi tilat sen työstämiseen. Opinnäytetyön mahdollisuutena oli luoda yhteistyökumppanin ja

sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajien käyttöön uusi ja tarpeellinen tuote, joka voisi helpottaa toiminnan suunnittelussa ja yhtenäistämässä.

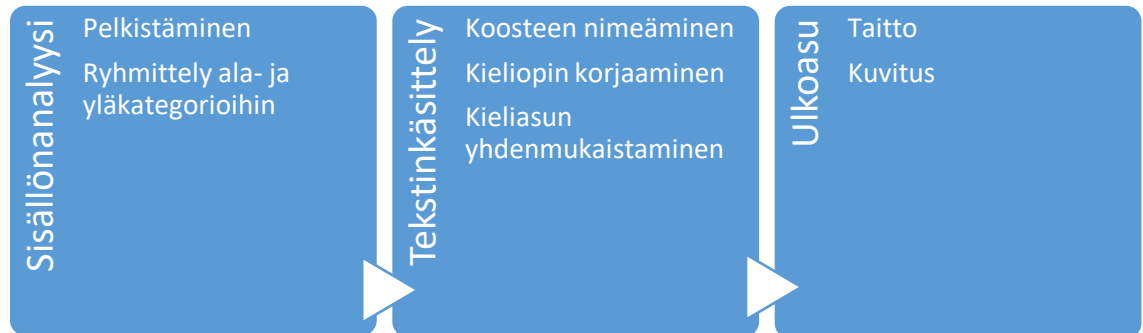
Uhkista päällimmäisin oli luotettavan lähdemateriaalin vähäisyys sosiaalipedagogisesta koiratoiminnasta ja koira-avusteisesta työskentelystä Suomessa. Sosiaalipedagoginen koiratoiminta on vielä menetelmänä uusi, eikä siitä ollut opinnäytetyön tekohetkellä saatavilla kattavaa tutkimustietoa. Aiheesta oli vuoden 2020 lokakuuhun mennessä tehty kaksi AMK-tasoista opinnäytetyötä. Koira-avusteisesta työskentelystä on kirjoitettu suomeksi kaksi oppikirjaa, eikä suomalaista tutkimusta ole vielä saatavilla. Lähdekirjallisuuden ja opinnäytetyössä analysoitavan aineiston tavoittaminen koettiin hankalaksi keväällä 2020 opinnäytetyötä suunnitellessa, kun esimerkiksi kirjastot olivat COVID-19-pandemian alkuaikana suljettuina.

SWOT-analyysin pohjalta opinnäytetyötä tehdessään tekijä osasi kiinnittää enemmän huomiota ilmenneiden heikkouksien minimoimiseen ja vahvuuksien korostamiseen. Termien käyttöön liittyen opinnäytetyö sisältää terminologian käsittelyn luvussa kolme. Tekijä kiinnitti erityistä huomiota siihen, että lopullisessa opinnäytetyöproduktissa ja -raportissa käytettiin korrekkeja termejä koira-avusteisuuteen liittyen. Opinnäytetyöprosessin sujuvuudeksi analyysissä nousseita uhkia yritettiin pienentää hakemalla lähdemateriaalia myös kansainvälisistä tutkimuksista, ja hyödynnettiin verkkokirjallisuutta. COVID-19-pandemian mukanaan tuomat rajoitukset muuttuivat opinnäytetyötä tehdessä.

4.5 Projektin toteutus

Projektin toteutus aloitettiin elokuussa 2020, kun opinnäytetyön tekijä sai tarvitsemansa aineiston, eli sosiaalipedagogisen koiratoiminnan valmistuneiden ohjaajien lopputyöt käyttöönsä. Tekijä piti koko prosessin ajan päiväkirjaa prosessin etenemisestä, jotta opinnäytetyöraportin kuvauksesta tulisi mahdollisimman tarkka ja kronologinen. Päiväkirjan pitäminen auttoi myös eri työvaiheissa, kun opinnäytetyön tekijä hahmotteli siihen esimerkiksi koosteen taittoa sekä erilaisia luokitteluja. Päiväkirjaan ei merkitty opinnäytetyössä käytettävästä aineistosta Sosped Koira -ohjaajien henkilötietoja tai muuta opinnäytetyön tekemisen kannalta tarpeetonta tietoa. Aineistoa käsiteltiin vain Sosped Keskuksen tiloissa.

Projekti toteutettiin lineaarisen toimintatutkimusmallin mukaisesti. Koosteen tekeminen aloitettiin aineiston analysoinnilla, jonka apuna käytettiin sisällönanalyysin rakenteita. Tämän jälkeen tekijä käsitteli koosteeseen tulevaa tekstiä. Lopuksi tekijä perehtyi koosteen ulkoasuun, eli taittoon ja kuvitukseen. Koosteen sisällön ja ulkoasun luomisen prosessi on kuvattu kuviossa 4.

Kuvio 4: Koosteen sisällön ja ulkoasun luomisen prosessi.

4.5.1 Aineiston käsittely

Sisällönanalyysilla tarkoitetaan dokumenttien systemaattista ja objektiivista, laadullista analyysia. Sen avulla voidaan järjestää aineisto, joskaan ei esimerkiksi tulkita sitä. Dokumentti-käsite on tässä yhteydessä laaja, ja se pitää sisällään kirjojen lisäksi esimerkiksi päiväkirjat, keskustelut sekä raportit. (Tuomi 2018, 117.) Tämän opinnäytetyön tekoon sisällönanalyysin rakenteet sopivat hyvin, sillä opinnäytetyön tarkoituksena ei ollut tulkita tai syvällisesti tutkia käsiteltyä aineistoa. Tarkoituksena oli järjestää olemassa oleva aineisto sellaiseen muotoon, että se on ymmärrettävää ja helppokäyttöistä. Toisaalta toiminnallisessa opinnäytetyössä ei ollut tarvetta käyttää menetelmänä puhtaasti sisällönanalyysiä, mutta sen rakenteet toivat aineiston käsittelyyn struktuuria.

Aineistolähtöistä sisällönanalyysia voidaan kuvata kolmivaiheisena prosessina, joka sisältää seuraavat vaiheet: redusointi, klusterointi ja abstrahointi, eli toisin sanottuna pelkistäminen, ryhmittely ja teoreettisten käsitteiden luominen. Pelkistämässä karsitaan aineistosta analyysin kannalta turhat osat pois. Ryhmittelyssä etsitään pelkistetyistä aineistosta samankaltaisuuksia tai eroavaisuuksia, ja löydetyt käsitteet yhdistetään ja ryhmitellään alaluokiksi. Alaluokat nimetään niiden sisältöä vastaaviksi. Käsitteellistämässä pyritään muodostamaan teoreettisia käsitteitä sen mukaan, mitä olennaista tietoa alaluokista on saatu. Alaluokkien ja yhdistävän eli käsitteellisen luokan väliin voi aineistosta riippuen muodostua väli- ja yläluokkia, koska sisältöä analysoidaan aineistolähtöisesti. (Tuomi 2018, 122-125, 127.)

Analysointi alkoi aineistoon tutustumisella, niin että tekijä sai käsityksen siitä, millaisia Sosped Koira -ohjaajien tekemät lopputyöt olivat, miten ne koostuivat ja miten lopputyössä

kuvatut harjoitukset oli kirjattu. Aineiston pelkistämisvaiheessa tekijä karsi pois sellaiset lopputyöt, joihin ei ollut kirjattu harjoituksia, tai joissa kuvatut harjoitukset olivat tiedoiltaan puutteellisia niin, että ulkopuolinen lukija ei pystynyt päättämään mitä harjoituksessa oli tarkoitus tehdä. Pelkistämisvaiheen aikana tekijä kirjasi kaikki aineistosta löytämänsä käyttökelpoiset harjoitukset yhdelle Microsoft Word -tiedostolle, ja nimesi ne joko lopputöissä käytetyillä nimillä, tai harjoituksen sisältöä kuvaavalla nimellä. Koko aineiston läpi käytyään ja kaikki harjoitukset kirjattuaan tekijä yhdisti samankaltaisia harjoituksia, jotta ne eivät toistuisi aineistossa.

Seuraavana vaiheena oli ryhmittely, eli alakategorioiden löytäminen. Tämä vaihe osoittautui tekijälle hankalaksi, sillä mahdollisia ryhmittelytapoja oli useita. Ensimmäisenä tekijä lähti ryhmittelemään harjoituksia sen mukaan, mille kohderyhmälle ne sopivat parhaiten. Tässä haasteeksi osoittautui se, että useimmat harjoitukset sopivat hyvin monelle eri kohderyhmälle, eikä tekijä halunnut koosteeseen samojen harjoitusten toistoa. Seuraavaksi tekijä yritti ryhmitellä harjoituksia sen mukaan, oliko koira harjoituksessa aktiivisena vai passiivisena osallistujana, tai oliko harjoitus mahdollista toteuttaa jopa ilman koira. Tämäkin ryhmittely oli ongelmallinen, koska useat harjoitukset sopivat hyvin useampaan eri ryhmään.

Lopullinen ryhmittely alakategorioiden tehtiin harjoitusten tavoitteiden ja aiheen perusteella. Useissa lopputöissä harjoitusten yhteyteen oli kirjattu niiden tavoitteet, esimerkiksi mielikuvituksen tukeminen tai yhteistyötaitojen kehittäminen. Ryhmittelyn alussa jokaisen harjoituksen tavoitteet kirjattiin ylös sellaisenaan, kuin lopputöiden tekijät olivat ne alun perin kirjanneet. Osaan harjoituksista ei ollut merkitty tavoitteita, ja ne ryhmiteltiin yhdeksi ”nimettömäksi” ryhmäksi. Opinnäytetyön tekijä huomasi tavoitteita kirjatessaan, että useissa harjoituksissa oli monia eri tavoitteita, ja toisaalta tavoitteiden sanamuodot eri harjoitusten välillä olivat eriäviä, vaikka niiden tarkoitus oli sama; esimerkiksi ”matematiikan oppiminen”, ”matemaattiset taidot” ja ”kerto- ja jakolaskujen harjoittelu”.

Ensimmäisen alakategorioinnin jälkeen alkoi yläkategorioiden tekeminen. Tekijä pyrki löytämään samankaltaisia tavoitteita harjoitusten väliltä, ja niputtamaan harjoitukset yhteisen tavoitteen alle. Tällöin esimerkiksi edellisessä kappaleessa luetelluista esimerkeistä yhdistyi yläkategoria ”matemaattisten taitojen harjoittelu”, johon kaikki kolme edellä mainittua harjoitusta kuuluivat. Tässä vaiheessa ryhmittelyä tekijä kirjasi jokaisen harjoituksen kaikkiin niihin yläkategorioiden, joihin se tavoitteidensa puolesta sopi. Tekijä myös käsitteli ne harjoitukset, joiden yhteyteen ei ollut kirjattu valmiiksi niiden tavoitteita, ja nimesi niille omasta mielestään potentiaaliset tavoitteet.

Yläkategorioiden valmistuttua opinnäytetyön tekijä syventyi jonkin aikaa opinnäytetyöraportin teoriapohjaan saadakseen etäisyyttä tuottamaansa raakamateriaaliin. Etäisyys auttoi tekijää löytämään yläkategorioista selkeitä yhtäläisyyksiä, joiden perusteella

lopullinen kategoriointi tehtiin. Lopulliset kategoriat harjoituksille olivat toiminnan aloitus ja lopetus, ryhmässä toimiminen, itsetuntemus, oman toiminnan ohjaus, elämyksellisyys, mielikuvituksellisuus, koulutaidot, motoriset taidot, muisti, keskustelut sekä rentoutuminen. Lopullisten kategorioiden otsikoinnin ja muodostamisen jälkeen opinnäytetyön tekijä palasi yksitellen niihin harjoituksiin, jotka kuuluivat moneen eri kategoriaan, ja pyrki löytämään niistä olennaisimman. Näin ollen jokainen harjoitus saatiin lopulta vain yhden kategorian alle, eikä koosteessa esiinny saman harjoituksen toistoa.

4.5.2 Tekstin työstö

Kategorioiden löytämisen jälkeen alkoi varsinainen tekstin työstäminen. Tämän opinnäytetyöproduktin nimeksi valikoitui kooste, mutta sen sisällön työstön apuna käytettiin oppaankirjoitusohjetta (Ks. Torkkola ym. 2002). Päätös kooste-nimen käytöstä ei ollut yksinkertainen, vaan sitä edelsi pitkälinen pohdinta siitä, mitä produkti tulee pitämään sisällään ja mikä sen tarkoitus on. Koosteen vastaehdokkaina olivat ohje, opas ja harjoituspankki. Lopullinen päätös kooste-nimen käyttämisestä tehtiin sen perusteella, mitä nimellä haluttiin viestiä: Opinnäytetyön tekijä halusi korostaa lukijalle, että produktissa esitellyt harjoitukset eivät olleet tekijän omakeksimiä, eikä produkti sisällä kaikkia sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksia, sillä sovelluksia niistä on yhtä monta kuin on sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajiakin. Nimestään huolimatta koosteen tekeminen muistuttaa tietyiltä osin ohjeen tekemistä, joten koosteen teossa tukeuduttiin lähdemateriaaliin, joka perustuu ohjeen tekemiselle.

Ohjeen tulee vastata kahteen tarpeeseen: lukijan tarpeeseen saada tietoa, sekä julkaisun tuottaneen organisaation tarpeeseen jakaa tietoa. Näihin tarpeisiin vastatakseen ohjeen kirjoittajan tulee ensimmäisenä määritellä ohjeen kohderyhmä. Hyvä ohje puhuttelee lukijaansa ja on otsikoitu selkeästi. (Torkkola ym. 2002, 35-36, 39). Koosteen kohderyhmä oli määritelty jo suunnitteluvaiheessa, mutta sisällöntuottamisessa kohderyhmän merkitys tuli kunnolla näkyväksi.

Ensimmäisenä lopullisen koosteen työstövaiheena oli tekstin käsittely. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa helppokäyttöinen ja selkeä kooste, ja siinä keskeisessä asemassa oli koosteen sisältämä teksti. Ohjeen ymmärrettävyyttä helpottaa, kun teksti on kirjoitettu havainnollistavalla yleiskielellä (Torkkola ym. 2002, 42). Tekstin käsittelyn vaiheessa opinnäytetyön tekijä korjasi kaikista alkuperäisessä muodossaan olevista harjoituksista kielioppivirheet, ja yhtenäisti niiden kieliasun. Harjoituksissa puhuttiin alun perin esimerkiksi ”ryhmäläisistä”, ”lapsista” ja ”osallistujista”.

Osallisuus sosiaalipedagogiikan käsitteenä tarkoittaa ihmisen ja yhteisön ideaalia suhdetta, jossa ihminen on, toimii ja kokee olevansa osa yhteisöään. Ei siis riitä, että ihminen kuuluu johonkin yhteisöön, vaan hänen tulee myös tuntee kuuluvansa siihen, ja kyetä toimimaan

osana yhteisöä. Sosiaalipedagoginen näkemys on, että yhteisöön kuulumisen tunne rakentuu sosiaalisten suhteiden kautta. Osallistumisella taas tarkoitetaan toimijuutta ihmissuhteissa. (Nivala & Ryyänen 2019, 138.) Osallisuuden ollessa yksi sosiaalipedagogiikan keskeisistä käsitteistä, koosteessa päätettiin puhua ”osallistujista” jokaisen harjoituksen yhteydessä. Tämä yhteneväisyys myös helpotti koosteen luettavuutta.

Toinen sosiaalipedagogiikan keskeinen käsite on dialogi. Sosiaalipedagogisessa viitekehyksessä sillä kuvataan erityislaatuista, tasa-arvoista kommunikointia kahden ihmisen välillä, ja se rakentuu kunnioittavan ja arvostavan kohtaamisen kautta (Nivala & Ryyänen 2019, 112). Yhtenä lopullisena harjoituskategoriana oli keskustelut, joka sisälsi eri aiheisiin liittyviä keskustelunavauksia ja keskustelevia harjoituksia. Tämän kategorian nimeäminen ja harjoituksissa sekä koosteen johdannossa käytettävä termi ”keskustelu” oli pitkään tekijän pohdinnassa. Lopulta tekijä päätyi vaihtamaan kategorian nimen ja leipätekstissä käytetyn termin dialogiksi, jotta se vastaisi paremmin sosiaalipedagogiikan käsitteitä.

Tekstin käsittelyn vaiheessa opiskelija muotoili harjoitusten kuvauksia niin, että ne oli kirjattu helposti ymmärrettävässä muodossa ja tarkasti, jotta lukijan olisi mahdollista toistaa kuvattu harjoitus pelkästään koosteen avulla.

4.5.3 Koosteen ulkoasu

Tekstin käsittelyn jälkeen seuraava vaihe oli koosteen ulkoasun tekeminen. Selkeä ulkoasu on käyttäjäystävällinen ja houkuttelee lukemaan. Hyvän ohjeen lähtökohta on taitto, eli tekstin ja mahdollisten kuvien sijoittelu sivulle. Kaikkea tyhjää tilaa ei tarvitse täyttää: taiton ilmavuus helpottaa tekstin ymmärrettävyyttä. (Torkkola ym. 2002, 53.) Kooste toteutettiin Microsoft Word -ohjelmalla A4-kokoisina pystysivuina, jotta se olisi mahdollista painattaa myöhemmin, jos yhteistyökumppani kokee siihen tarvetta. Koosteen värimaailma pidettiin selkeänä, mutta yhteistyökumppanin värimaailmaan sopivana. Leipäteksti päätettiin pitää mustana, jotta sitä olisi mahdollisimman helppoa lukea. Taitto tehtiin ilmavaksi niin, että jokainen sivu koostuu kahdesta palstasta, ja pääasiallisesti jokainen kategoriaotsikko alkaa sivun yläreunasta. Kategoriaotsikoiden alla on lyhyt kuvaus kategorian sisältämistä harjoituksista ja siitä, mihin niitä voisi käyttää.

Kuvitus on tärkeä osa ohjeen tekemisessä. Kuvat herättävät mielenkiintoa, auttavat jäsentämään tekstiä, ja parantavat oppaan luettavuutta. Niitä voi käyttää myös tekstiä selittävinä kuvituksina. Pelkästään kuvitusta varten kuvia ei kuitenkaan välttämättä ole hyvä lisätä, sillä kuvat herättävät ihmisissä mielikuvia, jotka saattavat erota oppaan tarkoituksesta radikaalisti. Kuvien käyttöä rajaa tekijänoikeuslaki. (Torkkola ym. 2002, 40-41.) Koosteen kuvitusta mietittiin pitkään. Tekijä ei halunnut kuvien ohjaavan lukijaa tiettyihin ennakoajatuksiin, mutta ei myöskään halunnut koosteeseen täytekuvia. Toisaalta kuvitus voi helpottaa tekstin luettavuutta, ja antaa informaatiota. Tältä pohjalta kuvitus toteutettiin

niin, että kannen kuvana on yhteistyökumppanin ottama kuva Sosped Koira -koulutuksesta, ja harjoitusten selaamisen helpottamiseksi niitä kuvaamaan tehtiin joukko symboleja. Symbolit kuvastavat seuraavia asioita: yksilötyöskentelyyn tai ryhmätyöskentelyyn sopiva harjoitus; koiran kanssa tai ilman koiraa tehtävä harjoitus; harjoitus, joka soveltuu erityisesti aikuisten tai lasten kanssa työskentelyyn; sekä dialoginen harjoitus. Symbolit on kuvattu ja selitetty koosteen sisällysluettelon alapuolella (Kuvio 5). Symboleina käytettiin Microsoft Wordin omia kuvakkeita.

Kuvio 5: Merkkien eli symbolien selitykset lopullisessa koosteessa.

Kooste sisältää kansilehden, johdannon, jossa tekijä kertoo perustiedot koosteesta, eli sen miten ja miksi se on tehty, ja kenelle se on tarkoitettu. Johdannon jälkeen on sisällysluettelo, jonka alla kuvataan käytetyt symbolit ja niiden merkitykset. Tämän jälkeen alkaa itse harjoitusosio, jossa kategorioittain kuvataan otsikoidut harjoitukset. Otsikoiden alla on harjoitusta vastaavat symbolit. Kooste sisältää 91 harjoitusta, ja se on 24 sivua pitkä. Kooste toimitettiin yhteistyökumppanille sähköisenä versiona PDF-muodossa 19.10.2020. Kooste sisältää tietoja, jotka kuuluvat Suomen Hoivakoiran ja Sosped-keskuksen maksullisiin koulutusmateriaaleihin, eikä sitä julkaista opinnäytetyön tekijän toimesta. Tämän opinnäytetyöraportin liitteistä löytyy koosteen johdantosisivu (Liite 1), sekä esimerkkiaukeama

harjoituksista, josta harjoitusten kuvaukset on sumennettu yhteistyökumppanin tietosuojasysteemiä (Liite 2).

5 Pohdinta

5.1 Luotettavuus

Luotettavuus on tieteelliselle tiedolle olennainen lähtökohta. Tutkimusmenetelmiä, prosessia ja tuloksia tulee arvioida luotettavuuden saralla. Siinä missä kvantitatiivisissa tutkimuksissa luotettavuus perustuu reliabiliteettiin ja validiteettiin, ja laadullista tutkimusta arvioidaan sen vakuuttavuuden perusteella, kehittämistutkimuksessa ensisijainen luotettavuuden mittari on käyttökelpoisuus. Tieteellisesti tosi, mutta hyödytön kehittämistutkimus ei siis ole käyttökelpoisuudella mitattuna luotettava. Käyttökelpoisuudella tarkoitetaan kehittämistuloksista puhuttaessa tulosten hyödynnettävyyttä käytännössä. (Toikko & Rantanen 2009, 121-122, 125.) Tämän opinnäytetyön käyttökelpoisuutta ja siten myös luotettavuutta arvioidaan luvuissa 6.2 sekä 6.3. Seuraavissa kappaleissa pohditaan reliabiliteetin ja validiteetin käsitteitä tähän opinnäytetyöhön nähden.

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa voidaan käyttää erilaisia tapoja, esimerkiksi reliabiliteettia ja validiteettiä. Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimuksen toistettavuutta. Esimerkiksi useamman arvioijan samankaltaisia tuloksia voidaan pitää reliabiliteettina. (Hirsjärvi ym. 2009, 231.) Tämän opinnäytetyön toistettavuus on kaksijakoinen kysymys. Harjoitukset itsessään on arvioitu loppukäyttäjien mukaan toistettaviksi (Ks. luku 6.2), mutta se, olisiko joku toinen opinnäytetyön tekijä päättynyt samankaltaiseen kategoriointiin tai sanamuotoihin, jäi tätä opinnäytetyötä tehdessä arvailun varaan. Tästä reliabiliteetin puutteesta olisi päästy eroon, jos opinnäytetyöllä olisi ollut useampi kuin yksi tekijä. Toisaalta voidaan pohtia, onko harjoitusten nimeämisessä tai luokittelussa tapahtuva tekijäkohtainen näkemys sellainen asia, joka todellisuudessa vähentäisi opinnäytetyön kokonaisuuden luotettavuutta. Kategorioinnin tarkoituksena tässä opinnäytetyössä oli helpottaa koosteen luotettavuutta, ja harjoitusten löytämistä koosteesta.

Validiteetti tarkoittaa tutkimuksen pätevyyttä, eli sitä, onko tutkimuksessa onnistuttu mittaamaan sitä mitä oli tarkoitus mitata. Reliabiliteetti ja validiteetti ovat hyviä kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa, mutta laadullisen tutkimuksen parissa niiden käyttö ei ole yhtä vakiintunutta. Laadullisessa tutkimuksessa luotettavuutta lisää tutkijan tarkka kuvaus prosessin eri vaiheista. (Hirsjärvi ym. 2009, 231-232.) Validiteetti ei ole tämän opinnäytetyön luotettavuuden arvioinnissa käytännöllinen mittari. Sen sijaan prosessin eri vaiheiden kuvaus on tehty mahdollisimman tarkasti luvussa 5, jotta prosessi olisi lukijalle mahdollisimman läpinäkyvä, ja mahdollisesti tulevaisuudessa myös toistettava.

5.2 Eettisyys

Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkimuksessa tulee noudattaa rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä. Siinä sovelletaan eettisesti kestäviä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä. Epäeettistä ja epärehellistä toimintaa ovat vilppi ja piittaamattomuus hyvästä tieteellisestä käytännöstä. Vilppi voidaan jakaa neljään kategoriaan: sepittämiseen, havaintojen vääristelyyn, plagiointiin ja anastamiseen. (Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa 2012.) Plagiointi on yksi tieteellisen vilpin muodoista, ja sillä tarkoitetaan toisen tekijän ajatusten tai tuotosten esittämistä ominaan. Tähän syyllistyy esimerkiksi jättämällä merkitsemättä lähde- tai viittausmerkinnät, tai merkitsemällä ne epämääräisesti. Myöskään toisen vielä julkaisemattomia havaintoja tai ideoita ei saa julkaista luvottomasti. (Hirsjärvi ym. 2009, 122.)

Tämä opinnäytetyö toteutettiin Hyvää tieteellistä käytäntöä noudattaen. Tekijä oli tarkka siitä, että ei tee omia tulkintoja harjoitusten soveltuvuudesta tai tulkitse väärin alkuperäisiä harjoituksia. Aineistoa käsiteltäessä opinnäytetyön tekijä pyrki säilyttämään aineistosta kerätyt harjoitukset mahdollisimman samanlaisina, kuin ne on alkuperäisesti esitetty. Harjoitusten kieliasua ja nimiä muokattiin yhteneviksi, mutta harjoitusten sisältö pyrittiin pitämään sellaisena, joksi sen alkuperäinen kirjaaja oli sen kirjannut. Opinnäytetyötä tehdessä tekijä oli tietoinen, että kaikki harjoituksiin liittyvä materiaali on niiden alkuperäisten kirjaajien, eli Sosped Koira -ohjaajien tekemää. Lopputyöt, joihin harjoitukset oli alkuperäisesti kirjattu, olivat kuitenkin Sosped Koiran omistuksessa, eli tämän opinnäytetyön yhteistyökumppanilla Suomen Hoivakoiralla oli oikeus antaa ne tämän opinnäytetyön käyttöön. Tästä omistajuudesta johtuen lopputöiden tekijöiltä ei erikseen pyydetty kirjallista suostumusta aineiston käsittelyä varten. Opinnäytetyön tekijä piti kuitenkin tärkeänä korostaa myös koosteessa sitä, mistä harjoitukset on poimittu, jotta niiden alkuperästä ei jää epäselvyyksiä.

Opinnäytetyöraportissa tekijä piti tarkasti huolen siitä, että lähde- ja viittausmerkinnät olivat tosiasiallisia ja paikkansapitäviä. Viittaus- ja lähdemerkintöjen tulee vastata toisiaan tekstissä ja erillisessä lähdeluettelossa, jotta lähde voidaan tunnistaa ja paikantaa vaivattomasti (Hirsjärvi ym. 2009, 349). Viittaus- ja lähdemerkinnöissä käytettiin Laurea Ammattikorkeakoulun ohjeistusta.

Opinnäytetyötä tehdessä tekijä noudatti tietosuojalakia (Tietosuojalaki 1050/2018) aineiston käsittelyssä ja säilyttämisessä. Harjoituskoosteessa tai sen raportoinnissa ei henkilöity tietoja käytettyjen lopputöiden tekijöistä. Opinnäytetyön tekijä ei kerännyt lopputöiden tekijöiden henkilötietoja, kuten nimiä, opinnäytetyötä tehdessään, vaan harjoitukset kirjattiin ja analysoitiin ilman niitä kokeilleen Sosped Koira -ohjaajan henkilötietoja. Tekijä ei myöskään

tarpeettomasti tutkinut lopputöihin liitettyjä tiedostoja tai muuta niissä esiintyvää materiaalia, koska ne eivät olleet oleellisia tätä opinnäytetyötä tehdessä. Lopputöitä säilytettiin ja käsiteltiin luottamuksellisesti Sosped Keskuksen tiloissa.

Eettisyydellä tarkoitetaan oikean ja väärän erottamista toisistaan. Sosiaalialan ammattietiikan mukaan kaiken ammatillisen toiminnan tavoitteena tulee olla ihmisten hyvinvoinnin lisääminen (Talentia 2013, 6-7). Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli helpottaa sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajien asiakastyön suunnittelua, ja näin ollen myös parantaa ohjaajien työhyvinvointia. Toisaalta laajemmalla tähtäimellä kooste voisi potentiaalisesti parantaa myös sosiaalipedagogisen koiratoiminnan asiakkaiden hyvinvointia, kun Sosped Koira -ohjaajilla olisi käytössään työn monipuolistamisessa tukeva työväline. Opinnäytetyöstä allekirjoitettiin sopimus opiskelijan, Laurea Ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä ohjaavan opettajan, Sosped Keskuksen edustajan sekä Suomen Hoivakoira -yrittäjän välille. Opinnäytetyötä tehtäessä opiskelija toimi sosiaalialan ja sosiaalipedagogiikan arvomaailman mukaisesti.

5.3 Projektin arviointi

Kehittävässä toiminnassa arviointia tulee tehdä koko prosessin ajan, jotta kehittäminen on mahdollista. Väliarviointeja kannattaa tehdä esimerkiksi toiminnan suunnitteluvaiheessa, ja arviointia kannattaa pyytää projektin muiltakin osapuolilta. Loppuarviossa keskitytään tuloksiin tai tuotokseen, niiden onnistumiseen ja prosessin arviointiin. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 47-48.) Vilka ja Airaksinen (2003, 154-161) ovat luoneet toiminnallisen opinnäytetyön arviointisuunnitelman, joka sisältää seuraavat osa-alueet: idea ja käytännönläheisyys, tuotos ja sen sisältö, tuotoksen ilme ja kieliasu, toteutustapa, kokonaisuus sekä prosessi ja yhteenveto. Tämän opinnäytetyön arvioinnissa pyrittiin käsittelemään kaikkia edellä mainittuja osa-alueita.

Arviointisuunnitelma opinnäytetyötä varten tehtiin keväällä 2020, kun opinnäytetyöprojekti alkoi. Arviointisuunnitelman teko auttoi ohjaamaan opinnäytetyötä koko prosessin ajan. Tämän opinnäytetyön arviointi tapahtui kolmivaiheisesti. Palautetta opinnäytetyöproduktista kysyttiin työelämäyhteistyökumppanilta Sosped Koira -vastuukouluttajalta. Palaute pyydettiin kirjallisesti.

Toinen arviointisuunnitelman osa oli palautteen kysyminen Sosped Koira -ohjaajilta. Kymmenelle valmistuneelle ohjaajalle lähetettiin sähköisesti valmis kooste luettavaksi, ja heitä pyydettiin täyttämään lyhyt sähköinen kysely valmiiseen tuotteeseen liittyen. Palautekysely toteutettiin anonyymisti, jotta rakentavan ja kriittisen palautteen antaminen olisi mahdollisimman helppoa. Palautteen kysyminen tuotoksen loppukäyttäjiltä oli opinnäytetyön tekijän mielestä erityisen tärkeä vaihe arvioinnissa.

Kolmas arvioinnin muoto oli opinnäytetyön tekijän oma arviointi. Arvioinnin keskiössä oli pohtia, kuinka hyvin valmis opinnäytetyö vastaa toimeksiantajan alkuperäiseen tarpeeseen, ja miten harjoituspankki kehittyi toteutuksen aikana. Tekijän omaa arviointia käsitellään laajemmin kappaleessa 6.3.

Yhteistyökumppanilta saatu palaute oli lyhyt, mutta kiittävä. Palautetta kysyttiin Suomen Hoivakoira -yrittäjältä, jonka kanssa käydystä keskustelusta koko opinnäytetyöprosessi oli alkanut, ja joka oli alun perin nostanut esiin idean koosteesta. Katkelma palautteesta: ”Kooste on selkeä ja monipuolinen. Toteutustyyli on houkutteleva ja erinomaisen toimiva ns. työmanuaalina. Kooste on todella hyödyllinen nykymuodossaan. (Prepula 2020b.)” Tältä osin opinnäytetyön tekijä pääsi siis tavoitteeseensa luoda selkeä ja helppokäyttöinen kooste. Palaute vastaa myös Vilkan ja Airaksisen (2003, 154-161) määrittelemiin arvioinnin osa-alueisiin, joissa pohditaan opinnäytetyön käytännönläheisyyttä, tuotosta ja sen sisältöä, sekä ilmettä ja kieliasua.

Opinnäytetyö sai myös kaksi kehittämisehdotusta: koosteen harjoitusten luokitteluun olisi voinut lisätä luokat ”ennaltaehkäisevä”, ”varhainen tuki” sekä ”korjaava työ” sen mukaan, mihin vaiheeseen asiakkaan elämässä harjoitus sopii (Prepula 2020b). Tekijän mielestä tämä oli hyvä ehdotus, ja ehdottomasti jatkokehityksessä huomioon otettava. Tekijä ei kuitenkaan kokenut, että hänellä olisi itsellään ollut vielä riittävän laajaa ymmärrystä sosiaalipedagogisesta koiratoiminnasta jaotella harjoituksia näihin kategorioihin.

Toinen kehittämisidea oli dialogisuus-sanan vaihtaminen esimerkiksi sanallinen-termiin. Perusteena tälle oli, että dialogisuus käsitteenä pitää sisällään paljon muutakin kuin sanallista viestintää, ja koira itsessään on olemukseltaan dialoginen. (Prepula 2020b.) Koosteessa dialogi-sanaa käytettiin spesifisti kuvaamaan harjoituksia, jotka sisälsivät keskustelua. Kuten tämän opinnäytetyöraportin projektin kuvauksesta ilmenee, opinnäytetyön tekijä itsekin pohti dialogi-sanankäyttöä. Ensimmäisessä versiossa koosteesta dialogi-sanankäytöllä käytettiin keskustelu-sanaa. Tekijä on samaa mieltä yhteistyökumppaninsa kanssa siitä, että dialogi-termin käyttö koosteessa siinä tarkoituksessa, jossa sitä käytettiin, on harhaanjohtavaa. Tekijä korjaa dialogi-sanankäytöstä alkuperäiseen muotoonsa, eli keskusteluksi. Yhteistyökumppanin ehdottama ”sanallinen”-termi vaikuttaisi opinnäytetyön tekijän mukaan kaikkiin harjoituksiin, koska suurimmassa osassa harjoituksista käytetään jonkin verran sanallista viestintää, vaikka niissä ei varsinaista keskustelua synnykään.

Kooste lähetettiin arviointisuunnitelman mukaisesti kymmenelle valmistuneelle sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajalle, eli koosteen loppukäyttäjille. Samalla lähetettiin linkki koostetta koskevaan sähköiseen anonyymiin palautekyselyyn (Liite 3), jonka opinnäytetyön tekijä oli tehnyt Google Forms -ohjelmalla. Palautekysely sisälsi yhteensä seitsemän kysymystä, joista kolme oli avoimia kysymyksiä, ja neljä janakysymyksiä

vastausasteikolla 1-5. Näiden lisäksi oli erillinen kommenttikenttä avoimelle palautteelle. Palautetta saatiin kuudelta ohjaajalta. Seuraavissa kappaleissa käsittelen palautekyselystä saatuja tuloksia (Palautekysely 2020).

Palautekyselyn perusteella kaikki kuusi palautekyselyn vastaajaa kokivat koosteen hyödylliseksi sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjauksien suunnittelussa. Perusteluina kerrottiin, että kooste auttaa kokonaisuuden suunnittelussa, muistuttaa tutuista harjoituksista ja helpottaa uusien harjoitusten käyttöä. Tämän lisäksi harjoitusten soveltaminen omaan käyttöön koettiin helpoksi. Vastaajista kaikki arvioivat tulevansa todennäköisesti tai erittäin todennäköisesti käyttämään koostetta apuvälineenä sosiaalipedagogista koiratoimintaa suunnitellessaan.

Palautekyselyn tuloksista kävi ilmi, että vastaajat kokivat koosteen helppokäyttöiseksi, visuaalisesti selkeäksi ja harjoitusten kategorioinnin onnistuneeksi. Vastauksissa ei ollut suurta hajontaa. Kokemuksia helppokäyttöisyydestä, visuaalisesta selkeydestä ja harjoitusten kategorioinnista kysyttiin janakysymyksillä vastausasteikolla 1-5, joissa 1 tarkoitti ”erittäin vaikeasti käytettävää”, ”erittäin huonoa” tai ”erittäin epäselkeää”, ja 5 tarkoitti vastaavasti ”erittäin helppokäyttöistä”, ”erittäin hyvää” tai ”erittäin selkeää”. Lähes kaikki vastaukset näissä kolmessa kysymyksessä sijoittuivat asteelle 5, ja loput asteelle 4.

Palautekyselyn vastaajat kokivat koosteessa hyväksi sen selkeyden niin kokonaisuuden, ulkoasun kuin lyhyiden ohjeidenkin osalta. Harjoituksia kuvattiin helppolukuisiksi ja kokonaisuutta monipuoliseksi ja kattavaksi. Visuaalisten merkintöjen koettiin selventävän kokonaisuutta. Yksi vastaajista antoi palautetta seuraavasti:

”Visuaaliset merkinnät olivat hyvät, selventää heti millaiseen työskentelyyn ne sopivat. Harjoitukset oli myös hyvin kategorioitu sekä ohjeet oli hyvin selkeät, niitä oli helppo lukea ja sen jälkeen toteuttaa.”

Palautekyselyn vastaajat antoivat myös kehittämisohjeita koosteelle. Yksi vastaajista toivoi painettua versiota koosteesta, jotta koosteen luettavuus olisi entistä parempi. Toisessa vastauksessa nousi esille kahden symbolin sekoittuminen keskenään: yksilötyöskentelyn symboli ja erityisesti aikuisille soveltuvan harjoituksen symboli ovat keskenään hieman samankaltaiset. Kolmas vastaajista toivoi, että erityisesti aikuisille soveltuvia harjoituksia olisi ollut enemmän. Erillisessä kommenttikentässä heräsi vielä idea siitä, että olisi käytännöllistä, kun koosteesta olisi myös helposti itse täydennettävä versio, johon ohjaaja voisi merkitä itsekeksimiään harjoituksia.

Palautekyselyn avoimessa kommenttikentässä yksi vastaajista kokosi hienosti yhteen sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ja harjoituskoosteen suhteen toisiinsa nähden:

"Itse olen kokenut, että merkittävimmät kohtaamiset koiran ja lapsen välillä eivät tapahdu harjoitusten aikana vaan jossain yllättävässä hetkessä. Harjoituksia tarvitaan, jotta tilanteita pääsee syntymään."

Kun pohditaan näiden sekä yhteistyökumppanilta että loppukäyttäjiltä kerättyjä palautteita suhteessa Vilkan ja Airaksisen (2003, 154-161) luomiin toiminnallisen opinnäytetyön arviointisuunnitelman osa-alueisiin, eli ideaan ja käytännönläheisyyteen, tuotokseen ja sen sisältöön, tuotoksen ilmeeseen ja kieliasuun, toteutustapaan, kokonaisuuteen sekä prosessiin ja yhteenvetoon, päästään lopputulemaan siitä, että opinnäytetyö ja sen produkti olivat onnistuneet ja saavuttivat tavoitteensa.

5.4 Oma arviointi

Opinnäytetyön tekijä käytti omassa arvioinnissaan arviointinsa apuvälineenä Vilkan ja Airaksisen (2003, 154-161) arviointisuunnitelman osa-alueita.

Opinnäytetyön idea ja käytännönläheisyys olivat tekijän mielestä alusta saakka kantaneet opinnäytetyötä hyvin. Idea oli heti projektin alkuvaiheessa selkeä: tarkoituksena oli tehdä kooste sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksista, kohderyhmänä Sosped Koira -koulutuksen suorittaneet ohjaajat. Idea tuli suoraan opinnäytetyön yhteistyökumppanilta, Sosped Koira -kouluttajalta, joka oli pohtinut koosteen tarpeellisuutta yhdessä sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajien kanssa. Alussa pohdinnassa oli mahdollisuus tehdä sähköinen intranet -tyyppinen harjoituspankki, mutta sen tekeminen ei olisi ollut mahdollista tai järkevää sosionomin opinnäytetyönä, sillä sen tekemisessä olisi vaadittu sellaisia tietoteknisiä taitoja, joita tekijällä ei ollut. Tekijä antoi käytännönläheisyyden kuitenkin ohjata koko projektia: koosteen haluttiin vastaavan mahdollisimman hyvin Sosped Koira -ohjaajien ja yhteistyökumppanin tarpeisiin. Yhteistyökumppanin ja loppukäyttäjien palautteiden perusteella tässä tavoitteessa onnistuttiin. Opinnäytetyön tekijä on samaa mieltä siitä, että kooste on onnistuttu pitämään selkeänä ja käytännönläheisenä, vaikka se sisältääkin runsaasti tietoa.

Tuotoksen ja sen sisällön arviointi ovat olleet opinnäytetyön tekijälle tärkeitä arvioinnin osa-alueita. Koko tämä toiminnallinen opinnäytetyö kulminoituu koosteeseen, joten tekijän mielestä sen tuli kuvastaa mahdollisimman hyvin sitä ammattiosaamista, jonka hän on opinnoissaan saavuttanut. Produktin sisältöön panostettiin erityisesti sisällönanalyysin vaiheessa. Tekijä kokee onnistuneensa taltioimaan Sosped Koira -ohjaajien lopputöistä poimimansa harjoitukset niin, että niiden alkuperää on kunnioitettu, mutta ne on tiivistetty ja muokattu lukijaystävälliseen muotoon. Aineiston käsittely vei suurimman osan opinnäytetyöproduktin tekemisestä, ja tekijä on lopullisen produktin sisältöön tyytyväinen.

Koosteen ilme ja kieliasu ovat juuri niin laadukkaat, kuin mihin opinnäytetyön tekijän resurssit riittivät. Ilmeessä on panostettu erityisesti selkeyteen, mikä näkyi myös yhteistyökumppanilta ja loppukäyttäjiltä kerätyssä palautteessa. Opinnäytetyön tekijä arvioi, että koosteen ilme olisi voinut kuitenkin olla ammattilaisemman näköinen esimerkiksi erilaisten symbolien käytöllä tai sosiaalipedagogisesta koiratoiminnasta otetuilla ammattitasoisilla valokuvilla kuvitettuna. Kieliasun tekijä koki vahvuudekseen jo SWOT-analyysissa, ja se pitikin hyvin paikkansa koostetta tehdessä. Kooste on oikoluettu tarkasti. Toisaalta yhteistyökumppanin palautteessaan mainitsema dialogi-sanan käyttö jäi häiritsemään tekijää itseäänkin, ja sen vuoksi tekijä korjasi sen vielä palautteenannon jälkeen.

Toteutustapana kirjallinen, sähköisessä muodossa oleva kooste oli tekijän mielestä toimiva. Toisaalta tekijä ja yhteistyökumppani jäivät molemmat vielä pohtimaan, että tulevaisuudessa koosteen voisi siirtää verkkoalustalle intranet-tyyppiseksi kokonaisuudeksi.

Kokonaisuutena tekijä on tyytyväinen opinnäytetyöprosessiin. Alkuperäisen suunnitelman mukainen aikataulu venyi usealla kuukaudella COVID-19-pandemian aiheuttamien aineistonsaantihankaluuksien vuoksi, mutta se toisaalta mahdollisti pidempijaksoisen paneutumisen aineistoon ja opinnäytetyön tietopohjaan. SWOT-analyysissa havaitut heikkoudet ja uhat osoittautuivat realistisiksi, mutta analyysin ansiosta tekijän oli helpompi reagoida niihin. Luotettavaa lähdemateriaalia sosiaalipedagogisesta koiratoiminnasta ja eläinavusteisesta työskentelystä on tarjolla suomeksi hyvin vähän, ja se aiheutti tekijälle haasteita tietopohjan kasaamisessa. Tekijä on kuitenkin tyytyväinen löytämiinsä lähdeoteksiin ja uskoo saaneensa hyvän käsityksen molemmista termeistä. Tekijän itsekritiikki oli vahvasti läsnä opinnäytetyöprosessissa, erityisesti produktin ilmettä luotaessa, mutta tekijä onnistui rajaamaan tekemistään riittävästi ja keskittymään olennaiseen, eli ilmeen selkeyteen. Jälkikäteen ajateltuna tekijä olisi voinut pyytää myös laajan haastattelun yhteistyökumppaniltaan Suomen Hoivakoira -yrittäjältä saadakseen kerättyä opinnäytetyöraportin tietopohjaan enemmän tietoa sosiaalipedagogisesta koiratoiminnasta. Toisaalta haastattelu ei tekijän mielestä olisi antanut olennaisesti lisäarvoa toiminnallisen opinnäytetyön tuotoksen, eli koosteen kannalta.

Tekijä koko opinnäytetyöprosessin opettavaisena ja antoisana. Prosessi olisi voinut olla vielä nykyistä vahvemmin tieteellinen, ja sen tietopohja olisi voinut sisältää esimerkiksi palvelumuotoilun käsitteen. Tekijä on kuitenkin vakuuttunut siitä, että syvempi tieteellinen näkökulma ei olisi vastannut opinnäytetyön tavoitteeseen yhtään sen paremmin, kuin siihen vastattiin tällaisenaan. Tekijä on kaiken kaikkeaan tyytyväinen luomaansa koosteeseen sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksista.

5.5 Jatkokehitysehdotukset

Jatkokehitysideoina voitaisiin mainita opinnäytetyön yhteistyökumppanin esiintuoma tarve sähköiselle, monikäyttöiselle harjoituspankille. Harjoitukset voitaisiin koota sähköiselle alustalle niin, että niitä voisi hakea hakusanoilla, tai suodattaa tietyin perustein, esimerkiksi sen mukaan, mille kohderyhmälle harjoitus parhaiten sopii, tai onko koira harjoituksessa aktiivisesti läsnä vai ei. Harjoitukset saisi koottua harjoituspankkiin tämän opinnäytetyön produktista, mutta harjoituspankin tekeminen vaatisi tekijältään sellaista tietoteknistä osaamista, jota esimerkiksi sosionomin koulutuksessa ei käsitellä.

Toinen kehittämisehdotus tuli loppukäyttäjiltä saadusta palautteesta. Sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajille voisi olla hyödyllistä, jos harjoituksia saisi kätevästi kirjattua itse samankaltaiseen pohjaan, kuin koosteeseen merkityt harjoitukset on kirjattu. Opinnäytetyön tekijä arvioi, että tällaisen muokattavan pohjan voisi tehdä esimerkiksi edellisessä kappaleessa mainittuun sähköiseen alustaan.

Tekijä itse toivoo, että sosiaalipedagogisen koiratoiminnan vaikutuksista tai menetelmän käytöstä tehtäisiin laaja tutkimus tai muu julkaisu, jotta tietoa työmenetelmästä saataisiin lisää, ja sen tunnettavuus sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteen ammattilaisten keskuudessa kasvaisi. Tekijä kokee, että sosiaalipedagogisen koiratoiminnan parista voisi löytyä aiheita useammallekin ammattikorkeakoulutasoiselle opinnäytetyölle, tai miksei myös yliopistotason gradulle. Aihetta olisi tekijän mielestä tärkeää tutkia enemmän, jotta toiminta saataisiin juurrutettua entistä paremmin suomalaiseen sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteen työkalutuuhiin.

Lähteet

Painetut

Crawford, J. & Pomerinke, K. 2003. Therapy pets - the animal-human healing partnership. New York: Prometheus Books.

Halkio, B. 2019. Koulukoiria on jo pari sataa. Koiramme 12/2019.

Heikkilä, T. 2010. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Heikkinen, M. 2018. Sosiaalipedagoginen koiratoiminta seurakunnan koulutyön toimintamenetelmänä. Centria-ammattikorkeakoulu: opinnäytetyö.

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Otava.

Hämäläinen, J. 1999. Johdatus sosiaalipedagogiikkaan. Opetusjulkaisuja 1/1999. Kuopion yliopisto.

Kahilaniemi, E. 2016. Eläinavusteinen intervention - asiakkaan toiminnallisuuden tukeminen koira-avusteisin menetelmin. Tampere: Voimatassu Ky.

Kurki, L. 2002. Persoona ja yhteisö. Personalistinen sosiaalipedagogiikka. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Nivala, E. & Ryyänen, S. 2019. Sosiaalipedagogiikka - kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus.

Ojasalo, K., Moilanen, T. & Ritalahti, J. 2009. Kehittämistyön menetelmät: Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: WSOYpro.

Rasi, A. & Ek, J. 2013. Sosiaalipedagoginen koiratoiminta lasten ja nuorten kuntoutumisen tukena. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu: opinnäytetyö.

Silfverberg, P. 2007. Ideasta projektiksi: Projektityön käsikirja. Helsinki: Edita.

Talentia. 2013. Arki, arvot, elämä, etiikka. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. 6. painos. Helsinki: Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry
Ammattieettinen lautakunta.

Toikko, T. & Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Tampere: Tampereen yliopistopaino Oy.

Torkkola, S., Heikkinen, H. & Tiainen, S. 2002. Potilasohjeet ymmärrettäväksi -opas potilasohjeiden tekijöille. Kustanneosakeyhtiö Tammi. Tampere.

Tuomi, J. & Sarajärvi A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Viitala, R. & Jylhä, E. 2013. Liiketoimintaosaaminen. Menestyvän yritystoiminnan perusta. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Vilka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Helsinki: Tammi.

Sähköiset

Beez, A., Uvnäs-Moberg, K., Julius, H. & Kotrschal, K. 2012. Psychosocial and psychophysiological effects of human-animal interactions: the possible role of oxytocin. *Front. Psychol.* 3:234.

Ernst, L. 2014. Animal-assisted therapy: An exploration of its history, healing benefits, and how skilled nursing facilities can set up programs.

Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. 2012. Viitattu 21.5.2020. http://www.etiikanpaivat.fi/sites/etiikanpaiva.fi/files/htk_ohje_verkko14112012.pdf

Soini, K. 2014. Green Care -toiminnan vaikuttavuuden arvioinnin lähtökohdat. Teoksessa: Soini, K. (toim.). Luonnosta hoivaa ja voimaa: Miten arvioida Green Care -toiminnan vaikuttavuutta? MTT Kasvu 21. Verkkojulkaisu. Viitattu 6.5.2020 <https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/482135/mttkasvu21.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Soini, K. & Vehmasto, E. 2014. Kohti suomalaista Green Care -toimintatapaa. Teoksessa: Vehmasto, E. (toim.). Green Care -toimintatavan suuntaviivat Suomessa. MTT Kasvu 20. Verkkojulkaisu. Viitattu 6.5.2020. <https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/482161/mttkasvu20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Sosped Keskus. 2020. Verkkosivu. Viitattu 12.11.2020. <https://sospedkeskus.fi/>

Sosped Koira. 2020. Verkkosivu. Viitattu 7.5.2020. <https://www.sospedkoira.fi/>

Vehmasto, E. (toim.) 2014. Green Care -toimintatavan suuntaviivat Suomessa. MTT Kasvu 20. Verkkojulkaisu. Viitattu 6.5.2020.

<https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/482161/mttkasvu20.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Vornanen-Mitrunen, A. 2020. Sosped Koira. Verkkosivu. Viitattu 7.5.2020.

<https://www.sospedkoira.fi/>

Julkaisemattomat

Prepula, H. 2020a. Suomen Hoivakoira -yrittäjä ja Sosped Koira -kouluttaja. Keskustelu 26.2.2020.

Prepula, H. 2020b. Suomen Hoivakoira -yrittäjä ja Sosped Koira -kouluttaja. Sähköposti 4.11.2020-5.11.2020.

Palautekysely. 2020. Anonyymi palautekysely sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajille opinnäytetyössä tehdystä harjoituskoosteesta. Tehnyt Lotta Söderholm. Palautteet kerätty 21.10.2020-30.10.2020. Viitattu 13.11.2020.

Kuviot

Kuvio 1: Green Care -menetelmät (Soini 2014, 25).	10
Kuvio 2: Lineaarinen kehittämisprosessin malli (Toikko & Rantanen 2009, 64).	15
Kuvio 3: SWOT-analyysi opinnäytetyön tekijän näkökulmasta.	18
Kuvio 4: Koosteen sisällön ja ulkoasun luomisen prosessi.	20
Kuvio 5: Merkkien eli symbolien selitykset lopullisessa koosteessa.	24

Liitteet

Liite 1: Kooste sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksista, johdanto	38
Liite 2: Kooste sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksista, esimerkiauskeama.....	39
Liite 3: Sähköinen palautekysely sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajille	40

Liite 1: Kooste sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksista, johdanto

JOHDANTO

Käsissäsi on kooste sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksista. Toivon sen antavan sinulle uusia ideoita, palauttavan mieleen vanhoja tuttuja teemoja, ja ehkä jopa innostavan kehittämään kokonaan uusia harjoituksia. Ennen kaikkea koosteen tarkoitus on toimia työsi apuvälineenä. Toivottavasti koet sen hyödylliseksi.

Kooste sisältää yhteensä 91 sosiaalipedagogiseen koiratoimintaan soveltuvaa harjoitusta, jotka on poimittu vuoden 2020 kevääseen mennessä valmistuneiden sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajien kirjaamista lopputöistä. Osa harjoituksista sisältää useamman eri variaatiovaihtoehdon, ja kaikki harjoitukset ovat helposti muokattavissa omiin tarpeisiisi sopiviksi. Harjoitukset on jaettu yhteentoista kategoriaan harjoituksen pääasiallisen tavoitteen tai käyttötarkoituksen mukaan. Osa harjoituksista sopii useamman kategorian alle, joten inspiraatiota kannattaa hakea myös muiden kategorioiden alta, vaikka toimintakertasi tarkoituksena olisikin esimerkiksi oman toiminnan ohjauksen harjoittelu.

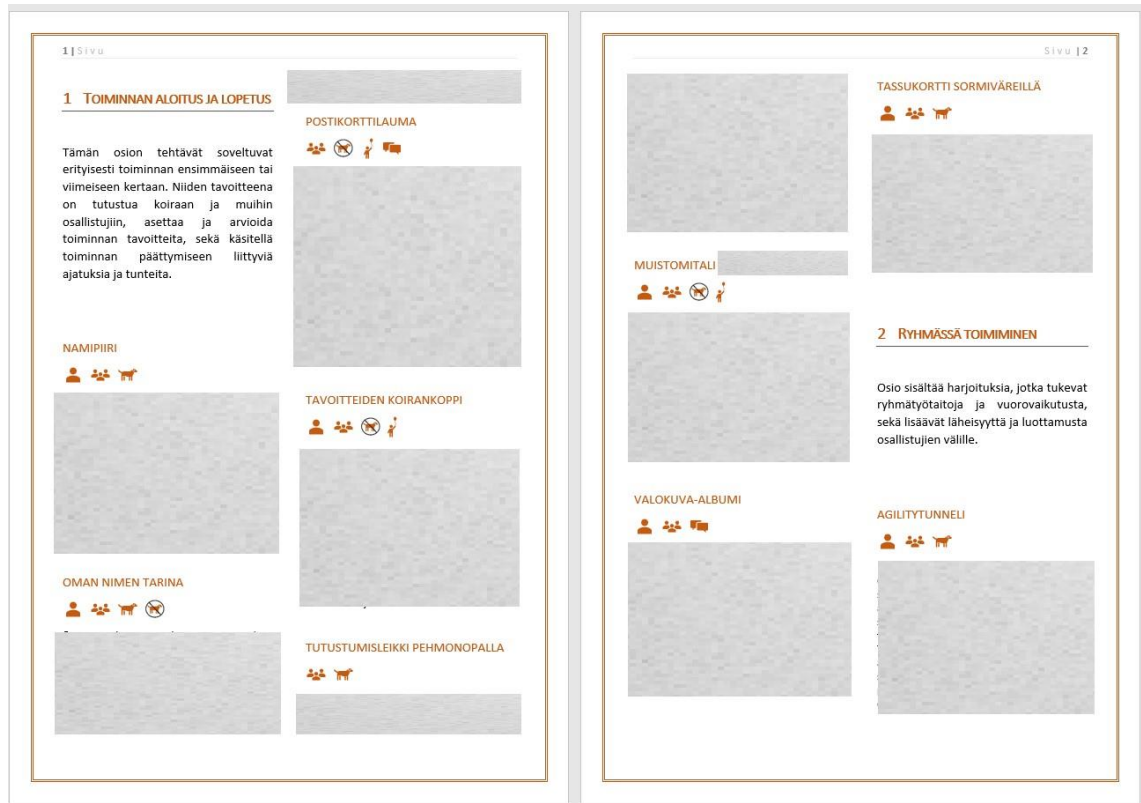
Jokaisen harjoituksen nimen alle on merkattu kuvakkeilla harjoituksen perustiedot, jotta näet harjoituksesta ensisilmäyksellä sen soveltuvuuden toimintakerrallesi. Kuvakkeet on jaettu osoittamaan seuraavia asioita: koiran kanssa-, ilman koiraa-, ryhmässä- ja yksin tehtävät harjoitukset, dialogiset harjoitukset, sekä harjoitukset, jotka soveltuvat erityisesti lapsille tai aikuisille. Kuvakkeiden selitykset löytyvät sisällysluettelon alta. Lähes poikkeuksetta harjoitukset ovat kuitenkin helposti muokattavissa kullekin kohderyhmälle sopiviksi ja kuvakkeet ovat vain suuntaa antavia – älä anna niiden estää sinua.

Antoisia lukuhetkiä!

Tämä kooste on toteutettu Laurea Ammattikorkeakoulun opinnäytetyönä yhteistyössä Sosped Koiran ja Suomen Hoivakoiran kanssa.

Helsingissä syksyllä 2020,
Lotta Söderholm

Liite 2: Kooste sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoituksista, esimerkkiaukeama

Liite 3: Sähköinen palautekysely sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjaajille

Sosped Koira -harjoitusten kooste

Hei!

Tämä kysely toteutetaan Laurea AMK opinnäytetyön tekemiseksi. Toivoisin, että Sinulla olisi hetki aikaa vastata muutamaan kysymykseen, se auttaa minua arvioimaan, miten olen onnistunut opinnäytetyössäni.

Palautekysely liittyy Sinulle lähetettyyn tiedostoon nimeltä Kooste sosiaalipedagogisen koiratoiminnan harjoitteista. Toivon, että arvioit koostetta oman kokemuksesi perusteella - risuja ja ruusuja otan erittäin mielelläni vastaan, ne auttavat minua kehittymään.

Kysely on anonyymi, ja sen viimeinen vastauspäivä on 30.10.2020.

Kiitos paljon ajastasi!

Ystävällisin terveisin,
Lotta Söderholm
lotta.soderholm@student.laurea.fi
sosionomiopiskelija

Koetko, että harjoituspankista voisi olla hyötyä sosiaalipedagogisen koiratoiminnan ohjauksia suunnitellessasi? Miksi?

Oma vastauksesi

Asteikolla 1 - 5, kuinka todennäköisesti tulet käyttämään koostetta apuvälineenä sosiaalipedagogista koiratoimintaa suunnitellessasi?

1 2 3 4 5

Erittäin epätodennäköistä Erittäin todennäköistä

Asteikolla 1 - 5, kuinka helppokäyttöiseksi koet koosteen?

1 2 3 4 5

Erittäin vaikeasti käytettävä Erittäin helppokäyttöinen

Asteikolla 1 - 5, kuinka hyvin harjoitusten kategoriointi on mielestäsi onnistunut?

1 2 3 4 5

Erittäin huonosti Erittäin hyvin

Asteikolla 1 - 5, kuinka selkeä kooste on mielestäsi visuaalisesti?

Erittäin epäselkeä 1 2 3 4 5 Erittäin selkeä

Mitä hyvää koosteessa mielestäsi oli? Miksi?

Oma vastauksesi

Mitä parantamisen varaa tai kehittämissuhteita sinulla olisi koosteeseen?

Oma vastauksesi

Muita kommentteja:

Oma vastauksesi
